

Innehåll - Del I

Sammanfattande analys	3
Nämndens arbete under året	5
Förbättra välfärden och kommunala verksamheter	7
Ge alla barn och unga en bra start i livet.....	7
Arbetet med att minska barngrupperna - barnomsorgsgarantin	7
Åtgärdsprogram för elever	8
Mötesplatser för ungdomar, förebyggande arbete	8
Kulturverksamhet	8
Sommarkollo.....	9
Projekt	9
Ökad livskvalitet för äldre.....	10
Utveckling av anhörigstödet	11
Utbyggnad av heltidsplatser	11
Projekt	12
Förbättringar för personer med funktionshinder	13
Utvärdering av handikapplanen	13
De mest utsatta	14
Hemlösa, missbrukare och psykiskt funktionshindrade	15
Anhöriga till psykiskt funktionshindrade	16
Rörliga team	16
Projekt	17
Medarbetarna.....	17
Sjukfrånvaro	18
Personal och kompetensförsörjning	19
Delaktighet och inflytande	21
Övertalighet	21
Bygga bostäder och utveckla Stockholm	21
Bostäder som alla kan efterfråga	21
Ett hållbart trafiksystem	22
En ren och välskött stad	22
Miljöbilar och miljöbränsle	22
Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad	23
Miljömiljarden	23
Agenda 21	23
Internt miljöarbete	24

Bryta segregationen och fördjupa demokratin	24
Ökad integration	24
Åtgärder mot segregation	25
Ökad förvärvsfrekvens för långtidsarbetslösa	26
Minskat ekonomiskt bistånd	27
Medborgarnas delaktighet	28
Möjlighet till insyn och deltagande	29
Kultur och föreningsliv	29
Konsumentvägledning	30
Stadsdelsförnyelse.....	31
Ta ansvar för ekonomin	32
Ekonomiskt utfall i sammanfattning	32
Justerad budget	32
Budgetutfall med kommentarer	33
Tertialrapporter	33
Resultaträkning	35
Balansräkning	36
Ombudgetering	37
Resultatenheter	37
Internkontroll	37
Ekonomiskt utfall per verksamhetsområde.....	38
Nämnd och gemensam administration.....	39
Stadsmiljö	39
Individ och familjeomsorg med socialpsykiatri	40
Ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsinsatser	42
Förskola, skola, fritid	43
Äldreomsorg	46
Omsorg om funktionshindrade	48
Bidrag till utomstående organisationer	49
Kultur och konsumentrådgivning	50
Övriga redovisningar.....	50
Kommunfullmäktiges uppdrag	50

Bilagor i separat dokument

Sammanfattande analys av nämndens verksamhet och ekonomiska utfall

Sammanfattning

Förvaltningen bedömer att nämndens generella åtaganden är uppfyllda. Kvalitetsarbetet har fortsatt under ledning av förvaltningens kvalitetsledningsgrupp. Det integrerade ledningssystemet har utvecklats och utgör nu en del av den kontinuerliga uppföljningen av förvaltningens enheter.

Förbättra välfärden och våra verksamheter

Barn och unga: En utbyggnad av avdelningar inom förskolan har fortsatt, för att minska barngruppernas storlek och för att klara den ökande efterfrågan på platser. Förvaltningens fritidsverksamhet har speciellt uppmärksamats, och fått mycket bra betyg, i en rapport från Kulturförvaltningen.

Äldre: Farsta sjukhem har under året drivits i egen regi och kvalitén i verksamheten har ökat. Gäststugans demensdagvård har fått stadens kvalitetsutmärkelse. Samverkan med landstinget har utvecklats, bl.a. i projektet "Hökarängens närvårdcentral".

Funktionshindrade: En ny gruppbostad har invigts i Sköndal och planering av ombyggnad av Strandlidens gruppbostad har fortsatt.

De mest utsatta: Inom barn och ungdom har arbetsorganisationen förändrats för att klara kravet på rättssäkra utredningar och kvalificerade insatser i egen regi. Antalet barn i jourhem och familjehem har minskat samtidigt som kostnaderna ökat betydligt.

Under hösten 2004 utbröt en brand i den boendegrupp om åtta lägenheter för psykiskt funktionshindrade som förvaltningen haft i Farsta. Lägenheterna totalförstördes och samtliga boende fick evakueras till andra boendalternativ.

Medarbetarna: Arbete med att ytterligare minska sjukfrånvaron har gett resultat, en sammantagen minskning med ca 2 % de senaste två åren och med 0,8 % sedan 2003. Förvaltningen har i den för staden gemensamma medarbetarenkäten fått bra omdömen.

Bygga bostäder och utveckla Stockholm

Förvaltningen har haft en aktiv dialog med boende om nybyggnation, framförallt i Fagersjö. Kontakterna med företagen i Farsta har utvecklats, bl.a. har förvaltningen verkat för att unga arbetslösa i Farsta ska erbjudas arbete.

Stockholm, en ekologiskt hållbar storstad

Förvaltningen har ett upparbetat Agenda 21-arbete, med miljöombud på alla enheter. Ett av de två projekt som nämnden sökt medel för ur miljömiljarden har godkänts, återvinning av halkbekämpningssand. Arbete för miljödiplomering av företag pågår.

Bryta segregationen och fördjupa demokratin:

Arbetslösheten i Farsta är fortsatt hög och många arbetslösa har uppburit försörjningsstöd under året. En konsultinsats med analys under våren har lett till att en rad förbättringsåtgärder vidtagits. Under hösten har en viss effekt märkts på antalet hushåll.

Förvaltningen har arbetat för att stärka dialogen med medborgarna. Detta har skett bl.a. genom nämndens särskilda temamöten, i stadsdelsförnyelsearbetet och i andra möten förvaltning – allmänhet. Informationsarbetet har utvecklats under året.

Ta ansvar för ekonomin

Det ekonomiska utfallet visar på ett underskott om 5,2 mnkr före bokslutsdispositioner. Utfallet för anslag 1 är plus 4,3 mnkr och för anslag 2 minus 9,5 mnkr. Flertalet enheter visar ett positivt eller balanserat utfall.

Resultatet är bättre än prognoserna under året. Prognosen för anslag 2 stämmer dock väl med utfallet. Skolornas resultatenheter, förvaltningens administration, äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade gör bättre resultat än förväntat. Den ekonomiska kontrollen och uppföljningen har fungerat väl under 2004. Många av förvaltningens enheter har genomfört effektiviseringar och besparingsåtgärder som gett resultat. Samtliga resultatenheter fonderar medel för 2005, totalt 7,1 mnkr.

Förvaltningschefens kommentar

År 2004 har präglats av en intensiv verksamhetsutveckling. Dels har effektiviseringar genomförts för att nå en balanserad budget, t. ex inom skolan, äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade. Dels har en rad projekt startat, med stöd från Kompetensfonden och inom stadsdelsförnyelsen. Exempel på projekt med finansiering av Kompetensfonden är Hökarängens Närvårdcentral, Farstaskolan och kompetensutveckling på Farsta sjukhem. Inom Individ och Familjeomsorgen har arbetsfördelningen ändrats med syftet att utveckla arbetet med utredningar och att i större utsträckning kunna erbjuda kvalificerade insatser i egen regi. En ny gruppbostad för gravt utvecklingsstörda har invigts i Sköndal. Planering för ytterligare ny- och ombyggnation av gruppbostad pågår.

Farsta har flera områden med planerad nybyggnation. Förvaltningen har fört en kontinuerlig dialog med boende om detta, bl.a. på en framtidsverkstad som genomfördes i februari. Flest möten och diskussioner har förts kring nybyggnation i Fagersjö. Kontakterna med näringslivet har ökat, bl.a. med Farsta Centrum och Lidl.

Det pågår ett kontinuerligt arbete med stort engagemang i miljöfrågor. Internt finns miljöombud på alla enheter. Externt har möten hållits om utvecklingen kring stadsdelens sjöar, Högdalstopparna mm. Två ansökningar om medel från miljömiljarden har lämnats in men endast en, om återvinning av halkbekämpningsmedel, beviljades.

I februari genomfördes inom stadsdelsförnyelsens ram en framtidsverkstad med drygt 100 boende i Farsta. Det som kom fram under mötet har sedan legat till grund för arbetet inom stadsdelsförnyelsen och de projekt som tagits fram. Exempel på projekt som startats med hjälp av stadsdelsförnyelsemedel är: konsthall i Hökarängen, insatser för unga arbetslösa och utsmyckning av Hökarängens skolgård.

Förvaltningens ekonomiska resultat är bra; ett överskott på anslag 1 om 4,3 mnkr och ett underskott på anslag 2, försörjningsstöd, med 9,5 mnkr. De flesta av förvaltningens enheter visar ett balanserat eller positivt resultat. Samtliga resultatenheter för med sig fondmedel till 2005, sammantaget 7,1 mnkr.

En genomgång har gjorts av handläggningen av försörjningsstödet, en rad förslag till förbättringar har tagits fram och förändringar av organisationen har genomförts. Antalet hushåll har från september legat lägre än tidigare under året. Farstas andel av stadens bidragshushåll har minskat från 9,5% i mars 2004 till 8,8 % i november.

Nämndens arbete under året

Nämndens sammansättning

Under 2004 har Farsta stadsdelsnämnd haft följande sammansättning:

Tomas Rudin (s)	ordf.	Inga Näslund (s)	ersättare
Madeleine Sjöstedt (fp)	vice ordf.	Anita Fehrström (s)	ersättare
Godfrey Etyang (s)	ledamot	Harry Wikner (s)	ersättare
Lilian Falkbäck (s)	ledamot	Karl-Erik Hammerin (s)	ersättare
Gunnar Sandell (s)	ledamot	Britt-Marie Wahlin (s)	ersättare
Nanna Wikholm (s)	ledamot	Ola Karlsson (v)	ersättare
Inger Stark (v)	ledamot	Agnes Thörnblom (mp)	ersättare
Pekka Koskenvoima (mp)	ledamot	Arne Fredholm (m)	ersättare
Birgitta Holm (m)	ledamot	Eva Gottfridsdotter-Nilsson (m)	ersättare
Lennart Isacson (m)	ledamot	Peter Lindén (m)	ersättare
Cecilia Nordenfelt (m)	ledamot	Thomas Backlund (fp) t. 20/9	ersättare
Inga-Lill Persson (fp)	ledamot	Vladan Bošković (fp) fr. 20/9	ersättare
Bertil Fredriksson (kd)	ledamot	Christina Becker (fp)	ersättare
		Peter Molin (kd)	ersättare

Nämnden har under verksamhetsåret genomfört tolv protokollförda sammanträden. Dessa har ägt rum i hörsalen i SISAB:s lokaler, Lingvägen 123, Enskede. Där finns plats för ett nittiototal åhörare. Sammanträdena har bevisats av i genomsnitt tolv personer från allmänheten.

Sammanträdena har varit öppna för allmänheten. De har föregåtts av en informations- och frågestund, där allmänheten haft möjlighet att ställa frågor till nämnden, om ärenden på dagordningen och om annat som känts angeläget. För frågestunden anslås minst en timme före varje sammanträde. Ibland har föredragshållare anlitats, utifrån eller från förvaltningen, för att under frågestunden informera i något aktuellt ämne med anknytning till nämndens verksamhetsområde.

Exempel på viktiga ärenden som behandlats

Förutom de årligen återkommande ärenden som rört budget, verksamhetsplan, tertialrapporter och bokslut har följande ärenden behandlats:

2004-01-22

- Genomförandebeslut angående ombyggnad av Tallkrogens skola.
- Genomförandebeslut angående ombyggnad av Magelungsskolan.
- Driften av Strandlidens gruppboende och dagliga verksamhet.
- Internkontrollplan för 2004 inom Farsta stadsdelsnämnd.

2004-02-17

- Stadsledningskontorets förslag till förändrad budgetordning i Stockholms stad.
- Förslag till ny skolplan för Stockholms skolor.

2004-03-03

- Remiss av utredning om stadens politiska organisation (SPO), demokrati och ledarskap.

2004-03-24

- Yttrande över revisionsrapport angående ej verkställda beslut och domar.
- Remiss av förslag till detaljplan för kvarteret Yxlan m.m. i stadsdelen Farsta.
- Driften av Edö servicehus, gruppboende och servicehus.

- Ny gruppbofastad i Sköndals centrum, kvarteret Wienerbrödet.
2004-04-22
- Remisser. Yttranden över förslag till resursfördelningsmodeller inom flera områden.
- Upphandling av abonnemang på 100 sjukhemsplatser.
2004-05-17
- Yttrande över revisorernas årsrapport för Farsta stadsdelsnämnd år 2003.
- Remiss av förslag till detaljplan för fastigheten Perstorp 1 m.m. i stadsdelen Farsta.
- Remissvar angående förslag till handikappolitiskt program för Stockholms stad.
2004-06-17
- Remissvar angående ny skolplan för Stockholms stad, omgång 2.
- Remissvar angående strategi för elevhälsan i Stockholms stad.
2004-08-26
- Remiss av slutbetänkandet "Äldrepolitik för framtiden. 100 steg till trygghet och utveckling med en åldrande befolkning" (SOU 2003:91).
- Yttrande över remiss gällande organisationsöversyn av gatu- och fastighetskontoret.
- Programsamråd för nya bostäder intill Kvickenstorpsskolan och kvarteret Smådalarö inom stadsdelen Farsta.
2004-09-23
- Yttrande över remiss gällande Stockholms stads trafiksäkerhetsprogram för åren 2005-2010.
- Remiss angående "Förslag till 30-zoner i Stockholm".
- Remiss angående översyn av resursfördelningssystem för omsorg om personer med funktionshinder.
- Genomförandebeslut angående renovering och ombyggnad av Gubbängsskolan.
2004-10-21
- Stadsövergripande policy för alkoholförbud på gator och i parker.
2004-11-25
- Genomförandebeslut angående ombyggnad av Kvickenstorpsskolan.
2004-12-16
- Remiss "Cykelplan för Stockholms ytterstad".

Sociala delegationen

Ärenden som rör enskilda personer avgörs i flertalet fall i den sociala delegationen, det utskott som inrättats av nämnden och tillagts beslutanderätt i dessa frågor. Delegationen har under verksamhetsåret bestått av fem ledamöter och fyra ersättare:

Lilian Falkbäck (s)	ordförande	Inga Näslund (s)	ersättare
Inga-Lill Persson (fp)	vice ordförande	Peter Lindén (m)	ersättare
Inger Stark (v)	ledamot	Karl-Erik Hammerin (s)	ersättare
Cecilia Nordenfelt (m)	ledamot	Bertil Fredriksson (kd)	ersättare
Britt-Marie Wahlin (s)	ledamot		

Delegationen har under 2004 genomfört 23 protokollförda sammanträden.

Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna

Ge alla barn och unga en bra start i livet

Uppfyllelse av mål och åtaganden

Nämndens inriktningsmål rör:

- barns lika möjligheter till utveckling och lärande
- storleken på barngrupper i förskolan
- språkutveckling och kunskapsmål
- stärkt fysisk och psykisk elevhälsa
- mötesplatser med ett rikt fritidsutbud och inflytande
- professionella kulturerfvelser för alla barn och ungdomar

Nämndens generella åtaganden handlar om:

- samverkan på många olika plan
- utbyggnad av barnomsorgen
- åtgärdsprogram för barn/elever med behov av särskilt stöd
- utveckling för ökade baskunskaper
- inflytande för elever/ungdomar och föräldrar
- att motverka trakasserier och kränkande språkbruk
- fysiska aktiviteter
- nya former för sommarkollo
- kreativa och drogfria fritidsmiljöer
- uppsökande/förebyggande fältarbete
- kulturplan för barn och ungdom

Förvaltningen bedömer att åtagandena är helt eller delvis uppfyllda. Vilka insatser som gjorts och resultaten av dessa framgår under nedanstående rubriker.

Bland de synpunkter/klagomål angående skol- och förskoleverksamhet som kommit in till avdelningsledningen är missnöje med mobbning o.dyl., önskan om byte av klass och missnöje med bristfälligt extra stöd de vanligaste. En sammanställning redovisas i *bilaga*.

Arbetet med att minska barngrupperna - barnomsorgsgarantin

Förändring av antalet barn per avdelning

	Antal avd. 2004	Antal barn inskrivna 31/12 04	Snitt per avdelning 2004	Antal avd. 2003	Antal barn inskrivna 31/12 03	Snitt per avdelning 2003	Snitt per avdelning 2002
Barn 1-3 år	28	377	13,5	27	335	12,4	16,9
Barn 3-5 år	30	489	16,3	32	517	16,2	15,3
Barn 1-5 år	25	407	16,3	24	401	16,7	16,6
Annan	1	12	12				
Summa	84	1285	15,3	83	1253	15,1	16,3

Under år 2004 håller sig stadsdelens förskolor i snitt inom den föreslagna normen 14 barn på avdelning 1-3 år och 18 barn på avdelningarna 3-5 år och 1-5 år.

Barnomsorgsgarantin har under året kunna hållas, mycket beroende av den utbyggnad som genomfördes under 2003 samt att ytterligare en avdelning öppnades i Gubbängen under hösten 2004.

Åtgärdsprogram för elever som riskerar att inte nå målen

Tillsammans med föräldrar och elever har alla skolor upprättat åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd. Skolorna har fört en aktiv dialog om vikten av att ha tydliga, utvärderingsbara, överblickbara mål och adekvata åtgärder i åtgärdsprogrammet.

Mötesplatser m.m. för ungdomar

Farsta är med sina nio parklekar och åtta fritidsgårdar den stadsdel i Stockholm som satsar mest på öppen verksamhet. Flera av verksamheterna är integrerade lokal- och personalmässigt vilket ger vinster både i form av ett helhetsperspektiv på områdets barn, ungdomar och familjer och möjligheter till heltidsanställningar för personalen, något som skapar kontinuitet och överblick. I den undersökning som genomförts av Kulturförvaltningen under 2003/04 - och som under hösten resulterade i rapporten "Unga Stockholm" - får Farsta ett högt betyg. Detta har också givit eko i dagspress och andra medier och många har vänt sig till stadsdelen med frågor kring Farstas fritidsorganisation.

En bärande tanke i verksamheterna är att ta tillvara ungdomarnas egna initiativ och ge dem möjlighet att förverkliga sina idéer. Genom samtal, förslagslådor och möten arbetar alla enheter med delaktighet. På många enheter finns gruppverksamheter där den demokratiska processen blir tydlig.

Fältverksamhet

Fr.o.m. årsskiftet överfördes arbetsledarskapet för fältassistenterna till samordnaren för det drogforebyggande arbetet. I slutet av våren nyanställdes en kvinnlig fältassistent som tillsammans med de övriga två fältassistenterna under året särskilt kommit att utveckla samarbetet med fritidsgårdarnas personal i arbetet kring ungdomar i riskzon. Fältverksamheten har dessutom samverkat med grundskolans, socialtjänstens och polisen. Under året har ett kvalitetsdokument sammanställts för att säkra arbetssätt och metoder.

Kulturverksamhet för barn och ungdom

Arbetet med att utveckla kulturverksamheten i Farsta tar sin utgångspunkt i bred samverkan. Förvaltningens verksamheter har samarbetat bland annat med Kulturskolan, biblioteken, Kulturförvaltningen och Stockholms kulturliv och kulturinstitutioner för att erbjuda barn och ungdomar konstnärliga upplevelser och olika former för ett aktivt kulturutövande.

Under året har en projektanställd fritidsledare på halvtid, med Farsta fritidsgård som bas, fördjupat samverkan mellan den öppna verksamheten och Kulturskolan samt föreningar i området. Arbetet har bland annat haft fokus på Kulturförvaltningens ungdomsprojekt CRED där gemensamma arrangemang mellan Kulturskolan och fritiden, som t ex konserter och prova på-aktiviteter inom framför allt dans och musik, varit framträdande. Projektledaren har också knutit kontakter med musiklärarna i Farstas grundskolor för samverkan mellan grundskola och fritid inom kulturområdet. Tillsammans med chefen för Farsta fritidsgård har projektledaren även varit kontaktperson för Kulturförvaltningens speciella ungdomskulturstöd "En snabb slant".

Samtliga förskolor, skolor och fritidsverksamheter har kulturombud vars uppgift är att arrangera program med professionella kulturupplevelser, med hjälp av de medel som fördelats ur nämndens kulturanslag. I flera grundskolor har större dansprojekt

genomförts i samverkan med Danscentrum. Under året har kulturombuden från förskola, skola och fritid tillsammans med Kulturskolan och biblioteket samt stadsdelens kulturansvariga tjänsteman arbetat med en kulturplan för barn och ungdomar. Kulturplanen, i form av en informativ broschyr riktad till föräldrar och barn, kommer att färdigställas under 2005.

För att utveckla förskolans och skolans egna inneboende kulturresurser och se möjligheterna för ett lustfyllt lärande har under året en satsning skett för att öka medvetenheten och stärka kunskapen om estetiska läroprocesser. Sålunda har all personal inom förskola och skola erbjudits en halv studiedag i ämnet. Vid tillfället gavs också information om kompetensutvecklingskursen ”Kultur och reflektion i lärandet”.

Kulturskolan har under året genomfört ”baslagsprojekt” i två av förvaltningens skolor. Projekten går i korthet ut på att under en koncentrerad period med ett konkret tema under skoltid ge barnen möjlighet till ett eget utövande/skapande i dans/teater/musik och bild. I Hästhags-, Skönstaholms- och Västbodaskolorna har Kulturskolan samverkat med respektive grundskola kring blåsorkesterundervisning som sker såväl på lektionstid för ”elevens val” som på elevernas fritid.

Sommarkoloniverksamhet

646 barn och ungdomar har varit på kollo i sammanlagt 6 677 dagar till en nettokostnad av 2,6 mnkr. Ett veckoläger i egen regi för 25 ungdomar från fritidsgårdarna i Farsta, Farsta strand och Fagersjö har genomförts i Venjan nära Mora. Verksamheten har bekostats inom tilldelade ekonomiska ramar.

Dagkollo för fritidshemsbarn vid sjön Flaten har genomförts av Fagersjö- och Västbodaskolorna i samarbete med fritidshemmet Hästen AB. Magelungsskolan genomförde dagkollo vid Ågestagården.

Dagkollo har också genomförts av fritidsklubbarna i Västboda och Farsta strand, vid sjön Ornlången, veckan efter skolavslutningen med cirka 25 deltagande barn per dag.

Projekt som varit aktuella under året

First LEGO-league

Tre av stadsdelens grundskolor deltog under hösten i en nordisk tävling i samarbete med bl.a. Tekniska muséet i syfte att uppmuntra till intresse för teknik och naturvetenskap. Uppdraget till tävlingsdeltagarna var att av LEGO-bitar bygga robotar som sedan ska programmeras för att utföra på förhand bestämda uppgifter. Årets tema var ”No Limits” och handlade om hjälpmedel för funktionshindrade. Lagen har sökt information om ämnet och ställts inför fiktiva problem, som de ska försöka lösa med hjälp av en robot. Projektet delfinansieras av Kompetensfonden.

Fritidsklubsprojektet

I mitten av vårterminen blev det klart att fritidsklubbarna vid Hökarängs-, Skönstaholms- och Västbodaskolorna blivit deltagare i det fritidsklubsprojekt som med medel från kommunstyrelsen drivs under läsåret 2004/05. Inriktningen ska vara mot kultur och idrott och ske i samverkan. Detta har under året inneburit ett fördjupat samarbete med Kulturskolan och ett utbud av dans, teater/drama, musikskapande och serieteckning för barnen i de aktuella klubbarna. Djurklubben Starrmyran har i samarbete med stallföreningen Starrmyran breddat sitt utbud av djurkurser. Samverkan med idrottsföreningar har ägt rum bl.a. genom satsningen ”Handslaget”.

Ökad livskvalitet för äldre

Uppfyllelse av mål och åtaganden

Nämndens inriktningsmål rör:

- *trygghet*
- *kompetent personal*
- *inflytande/samråd*

Nämndens generella åtaganden handlar om:

- *likvärdig behovsbedömning*
- *kontaktpersoner*
- *avlastning/avlösning*
- *individuella arbetsplaner*
- *att lyssna till önskemål, visa respekt*
- *grund- och vidareutbildning*

Förvaltningen anser att de generella åtagandena till övervägande del är uppfyllda, vilket bland annat visas i den enkät som genomförts på de äldreboende som drivs i egen regi. Nedan kommenteras de insatser som gjorts för att nå målen.

I den enkät som boende/närstående på äldreboende svarat på har en hel del synpunkter, både positiva och kritiska framförts. Enhetsvis har personalen diskuterat de kritiska synpunkterna och åtgärdat det som det finns möjlighet och resurser att åtgärda.

Klagomål som inkommit har sammanställts och redovisas i *bilaga*. De flesta klagomålen gäller serviceinsatser.

Likvärdig behovsbedömning

Biståndsenheten tar regelbundet del av prejudicerande domar. Översyn av rutiner och arbetssätt görs kontinuerligt vid arbetsplatsträffar och planeringsdagar. Därutöver träffas respektive team regelbundet för att bl.a. diskutera arbetssätt, rutiner och riktlinjer. Samtliga handläggare träffar enhetens boendesamordnare, vid tre tillfällen per vecka, för gemensamma ärendedragningar i storgrupp.

Önskemål och respekt

Enheterna har planerat insatserna i samråd med den enskilde och/eller dennes närstående. I den dagliga omvårdnaden har insatserna utförts i samarbete med den enskilde.

Kontaktpersoner och individuella arbetsplaner

Varje enskild såväl i hemtjänst som på äldreboende som haft behov av omvårdnadsinsatser har haft en kontaktperson för att ge kontinuitet. Kontaktpersonen har varit ansvarig för att planera insatsernas genomförande tillsammans med den enskilde, Kontaktpersonen har dokumenterat dem i arbetsplanen och i möjligaste mån själv utfört dem. När kontaktpersonen varit ledig har annat vårdbiträde utfört omvårdnadsinsatserna enligt det som står i arbetsplanen.

En enkät har under hösten 2004 skickats till boende/närstående på Farsta sjukhem, Postiljonens och Ängsö äldreboende. Enkätsvaren visar att 99 % är nöjda med det bemötande de får och lika många upplever att de känner sig trygga med personalen. En enkät som gjordes i slutet av 2003 till hemtjänstens kunder visade på ungefär samma resultat.

Möjlighet till utevistelse

På samtliga äldreboende har utevistelse erbjudits flera gånger i veckan under sommaren. Olika aktiviteter har ägt rum utomhus såsom trädgårdsfester och midsommarfirande. Under vinterhalvåret och under kalla sommarkvarnar har de flesta tackat nej till att gå ut. Aktiviteterna har då genomförts inomhus i stället.

Varje hemtjänstgrupp har erbjudit promenadgrupper varje månad. Trots omfattande annonsering till alla äldre och personlig kontakt med dem som har hemtjänst har deltagandet varit ringa. Endast ett par, tre personer har deltagit per gång och endast sporadiskt.

Grund- och vidareutbildning redovisas under rubriken Medarbetarna.

Utveckling av anhörigstödet

Gäststugan och Blomstergården är biståndsbedömda dagverksamheter för personer med demens som ger närstående avlastning. De har inbjudit de närstående till träffar två gånger. Träffarna har skett på kvällstid och har innehållet teman om demens.

På Postiljonen finns en biståndsbedömd dagverksamhet för personer med fysiska funktionshinder/sjukdomar/social isolering i anslutning till en öppen dagverksamhet för äldre. Den har bidragit till att anhängigvårdare fått avlastning. Den anhörige har även haft möjlighet att få avlösning i hemmet via biståndsbeslut.

På Farsta sjukhem finns en aktiv anhörigförening och ett förtroenderåd som har träffats tre gånger per termin. På Postiljonens äldreboende har man inbjudit till anhörigträffar och anhörigfika två gånger under året. Dessutom har anhöriga inbjudits att delta i de Pub-aftnar som anordnats två gånger per termin. På Ängsö äldreboende har man haft anhörigträffar två gånger under året.

Förvaltningen har under året tillhandahållit 22 korttidsplatser i egen regi för avlastning/växelvård. Två verksamheter med sammanlagt 34 platser har erbjudit demensdagvård och tre sociala dagverksamheter, allt för att så långt som möjligt underlätta för såväl anhöriga som ett kvarboende i hemmet. Därutöver har förvaltningen köpt platser externt för främst korttidsvistelse.

På Farsta sjukhem och Postiljonen hade vid årsskiftet 14 personer kontinuerlig växelvård och under året har drygt 100 personer fått avlastning i någon form. Den närstående har fått möjlighet till vila och avkoppling under den period den enskilde varit på äldreboendet. I stadsdelen finns dagverksamheter såväl för personer med demenshandikapp som med fysiska handikapp.

Utbyggnad av heldygnspplatser

Postiljonens ombyggnad är slutförd och de sista två enheterna med tillsammans 14 platser togs i bruk under våren. Stadsdelen har en överenskommelse med Liljeholmens stadsdel om att de nyttjar dessa platser. På Ängsö äldreboende har sex lägenheter för ålderdomshemsboende avvecklats under november. Lokalen omdisponeras till gruppboende för personer med utvecklingsstörning och tas i bruk i början av 2005.

Projekt under året

Hökarängens närvårdcentral

Hökarängens närvårdcentral är ett samverkansprojekt mellan Farsta stadsdelförvaltning och Stockholms läns landsting. Verksamheten startade den 1 juli 2004. Stiftelsen Stora Sköndal driver landstingsuppdraget i närvårdcentralen. Syftet med projektet är att samordna kommunal omvårdnad och service med hälso- och sjukvårdsinsatser genom att organisatoriskt och lokalmässigt sammanföra vårdgivare från både landsting och kommun. Sammanförandet möjliggör en ökad förståelse för varandras olika uppdrag och lagar (SoL och HSL), och därigenom ökar kompetensen runt vårdtagare/patienten.

Närvårdcentralen vänder sig till alla över 65 år samt personer med funktionshinder boende i Hökarängen. Hemsjukvården ingår i uppdraget. Målgruppen i Hökarängen uppgår till 1300 personer varav 870 är listade på närvårdcentralen.

En enhetschef ansvarar för både hemtjänst (SoL) och primärvård (HSL). En projektledare är anställd för att bygga upp, följa och utvärdera projektet. Samverkan började omgående och i augusti flyttade man även in i gemensamma lokaler.

För stiftelsen arbetar två läkare, fyra distriktssköterskor, två undersköterskor och en läkarsekreterare. De anställdes under våren 2004. Hökarängens hemtjänstpersonal är direktinplacerade i samverkansprojektet. Hemtjänstverksamheten finansieras inom befintlig budget. Projektet har beviljats 1 450 tkr från kompetensfonden. Projekttiden är 2004 01 01 - 2006 12 31.

År 2004 har ett vårdbiträde utbildats till undersköterska via kompetensfonden och under projektperioden kommer övriga vårdbiträden att erbjudas samma utbildning.

Kvalitid

Farsta har som en av fem stadsdelar deltagit i ett projekt inom hemtjänsten som genomförts av Kvalitid AB. De har genomfört en intervju- och enkätundersökning med anställda inom hemtjänsten i stadsdelarna Enskede-Årsta, Farsta, Katarina-Sofia, Skarpnäck och Vantör.

Undersökningen omfattade fem verksamhetschefer, 21 enhetschefer, 17 samordnare och 23 personalgrupper. Syftet med undersökningen var att studera hemtjänstens organisering och arbetssätt för att se hur hemtjänsten skulle kunna förbättras. Bland annat så kartlades samordnarens ansvar och befogenheter, organisationens arbetsmetoder och olika yrkeskategoriers behov av utbildning.

Kunderna är nöjda och kvaliteten på hemtjänstens insatser är god enligt intervjuerna däremot upplevs samordnarens roll som otydlig. Farsta ser över samordnarrollen och förtydligar ansvar och befogenheter. Som en del i projektet har också ett nätverksbygge inletts mellan enhetschefer i de fem stadsdelarna.

Förbättringar för personer med funktionshinder

Uppfyllelse av mål och åtaganden

Nämndens inriktningsmål rör:

- insatser för ett jämlikt liv
- kompetent personal
- inflytande och samråd

Nämndens generella åtaganden handlar om:

- likvärdiga behovsbedömningar
- stödperson i gruppbostad och daglig verksamhet
- att beakta önskemål
- delaktighet

Förvaltningen anser att de generella åtagandena till övervägande del är uppfyllda. Den dagliga verksamheten för yngre dementa som öppnade under 2003 har funnit sin arbetsform och har besökare både från staden och närkommuner. Nedan kommenteras de insatser som gjorts för att nå målen.

Klagomål och synpunkter redovisas sammanställda i *bilaga*.

Likvärdiga behovsbedömningar

Biståndsenheten tar fortlöpande del av prejudicerande domar. Likvärdig behovsbedömning säkerställs också genom att ärenden föredras i grupp inför beslut. Den enskilde och i förekommande fall dennes företrädare/anhörig är alltid delaktig i utrednings- och beslutsprocessen. Vid uppföljning av insats deltar personen själv och i vissa fall anhöriga/företrädare och personal i enlighet med den enskildes önskemål. Om någon är missnöjd med utförandet av en insats ges möjlighet till byte av utförare enligt Kundvalsmodellen vad gäller hemtjänst, avlösare och ledsagare. LSS ger den enskilde avsevärt inflytande över utförandet av insatsen.

Önskemål och delaktighet

Varje enskild som bor i gruppbostad har tillsammans med sin stödperson utformat ett servicekontrakt och en servicemapp med bilder och pictogram över veckans olika rutiner. För att följa upp att önskemålen beaktats har den enskilde haft en så kallad "Min konferens" där man gått igenom önskemålen och att de har uppfyllts. I de dagliga verksamheterna har varje enskild haft ett individuellt schema utifrån hans/hennes behov.

Stödperson i gruppbostad och daglig verksamhet

Varje enskild som bor i gruppbostad har haft en stödperson som ansvarat för att servicekontraktet och servicemappen varit uppdaterade utifrån den enskildes behov och önskemål. Stödpersonen har även ansvarat för kontakten med närstående och att "Min konferens" skett. I de dagliga verksamheterna har den enskilde haft samma personal hela veckan vilket har gett trygghet.

Utvärdering av handikapplanen

Uppföljning av planen (*bilaga*) har gjorts vid de avstämningstidpunkter som beslutats. En stor del av åtgärderna har genomförts men inom vissa verksamheter återstår en del att göra. T.ex. har inte utbildningen om bemötande och kränkande språkbruk genomförts. De områden som berörs av kvarstående frågor är bl.a.:

- redovisning av handikappaspekterna i tjänsteutlåtanden
- tillgänglighetsinventering
- information och kultur

De flesta frågor som inte är åtgärdade finns med i handikapplanen för 2005.

De mest utsatta

Uppfyllelse av mål och åtaganden

Nämndens inriktningsmål rör:

- <i>respekt för den enskilde</i>	- <i>olika former av uppsökande/ förebyggande arbete</i>
- <i>insatser i samråd och utifrån en helhetssyn</i>	- <i>stöd till utsatta barn</i>

Nämndens generella åtaganden handlar om:

- <i>respekt för självbestämmande och integritet</i>	- <i>medbestämmande för deltagarna i öppna verksamheter</i>
- <i>utreda i samverkan</i>	- <i>grupp- eller enskilt stöd till barn med missbrukande eller psykiskt sjuka föräldrar</i>
- <i>öppna verksamheter för samvaro och sysselsättning</i>	

Nämndens åtaganden bedöms vara uppfyllda, bedömningsgrunderna framgår under nedanstående rubriker.

Klagomål och synpunkter avseende socialpsykiatrin redovisas i *bilaga*.

Två JO-anmälningar inom försörjningsstödet har lämnats utan erinran och en anmälan till HomO avskrevs av myndigheten. Under året har tre klagomål inkommit, om att man känt sig kränkta av bemötandet och att handläggningen tagit för lång tid. Klagomålen har tagits upp på APT, arbetsplatsträff, där förhållningssättet diskuterats.

Inom barn och familj har länsstyrelsen genomfört en uppföljning av den tillsyn av verksamheten som startade 2002. Inga anmärkningar riktades nu mot familjevården, däremot krävs ytterligare förbättringar när det gäller hanteringen av anmälningar. Klagomål om bemötande och tillgänglighet diskuteras på APT.

De åtta klagomål som lämnats in till vuxenheten har rört både verksamhetsinnehåll och bemötandefrågor. Klagomålen om bemötande har beaktats och vid något tillfälle föranlett handlägggarbyte. Önskemålen om förändrat verksamhetsinnehåll har legat utanför enhetens ramar och därför inte kunnat tillgodoses.

Utreda i samverkan

I projektet ”Tidiga insatser” har barn- och ungdomsenheten inom IoF utvecklat en arbetsmodellen med utredningslägenhet, där föräldrarna deltar aktivt under de fyra veckor utredningen bedrivs.

Vuxna med missbruksproblem utreds genom metoden ASI (addiction severity index) vilket innebär att den enskilde och handläggaren gör en skattning av livsområden för att sedan kunna finna en lämplig lösning.

Den enskilde och i förekommande fall dennes företrädare/anhörig är alltid delaktig i utrednings- och beslutsprocessen inom socialpsykiatrin. Vid uppföljning av insats deltar den funktionshindrade samt i vissa fall anhöriga/företrädare och/eller personal i enlighet med den enskildes önskemål.

Respekt för självbestämmande och integritet

Av redovisningar från enheterna framgår att de åtaganden som syftar till självbestämmande och integritet har genomförts.

Öppna verksamheter för samvaro och sysselsättning

De öppna verksamheterna inom EMMA har erbjudit samvaro och sysselsättning. Man har träffats för att få sällskap, druckit en kopp kaffe, läst tidning eller deltagit i olika aktiviteter, grupper och studiecirklar.

Den biståndsbedömda verksamheten Farsta-Cirkeln har haft förberedande arbetsträning och sysselsättning i form av datacirklar, klädsömnads-, motions- och resegrupper, gjort utflykter och läst tidningar. Resegruppen har förberett en resa till Marocko.

Medbestämmande för deltagarna i öppna verksamheter

På EMMA har planeringsmöte hållits varje vecka där alla deltagare har framfört sina önskemål. Veckans sysselsättning har planerats utifrån de önskemål som framförts.

Deltagarna i Pröva öppenvård har getts inflytande i s.k. Pröva-råd. På måndagsmöten planeras veckans arbete. Boendeenheten har haft husmöten varje månad. Samtliga deltagare på Pröva har haft handlingsplaner som har följts upp under året.

Förebyggande arbete

Ungdomsmottagningen har under året tagit emot 3 965 besök. Verksamheten har under året inriktats dels på ungdomar som besökt mottagningen enskilt, dels på öppet hus. HIV-information har förts ut till stadsdelens skolor. Mottagningens kurator har medverkat i Humlan-verksamheten. Frågan om hedersrelaterat våld har också varit aktuell.

Se vidare under rubriken *Projekt under året* i detta avsnitt.

Insatser för hemlösa – missbrukare och psykiskt funktionshindrade

Vuxenenheten

För de flesta av de hemlösa (82 personer) som vänt sig till enheten har situationen lösts genom att de har erbjudits boende på inackorderingshem. Av dessa har åtta personer därefter erhållit tränings- eller försökslägenhet. Några har flyttat till förvaltningens boendeenhet inom Farsta Hotellhem.

Antalet hemlösa minskar dock inte i någon högre grad eftersom det hela tiden tillkommer nya som vräks från sina bostäder. Av de 32 personer som under året bott på härbärgen är det för närvarande endast fem personer som regelbundet bor på detta sätt. Problematiken är i dessa fall så omfattande och svår att ett mer stadigvarande boende inte kan uppnås. Övriga som bott på härbärgen har idag ordnat eget boende, flyttat till inackorderingshem eller Farsta Hotellhem. Nämnden har i samband med verksamhetsplan 2005 ansökt om medel för uppsökande insatser mot hemlöshet. Vidare ansöktes om medel för en utökning av det rörliga teamet vars arbete i stor utsträckning är inriktat på att förhindra vräkningar (*se vidare nedan*).

I slutet av året rekviderades en fyrrumslägenhet som ska användas som kollektivlägenhet för tre bostadslösa personer. Samtidigt har diskussioner förts om hur de hemlösa bättre ska kunna ges stöd att ta tillvara de erbjudanden som faktiskt finns och hur ett mer omfattande boendestöd skulle kunna öppna möjligheten att rekrytera träningslägenheter för fler. En projektansökan med denna inriktning har planerats.

Socialpsykiatri

Personer som är kända av socialpsykiatri ges alltid tak över huvudet enligt stadens garanti. 13 hemlösa personer har beviljats boende i härbärgen eller liknande med anledning av garantin. Boendetiden har omfattat sammanlagt 445 dagar, varav 146 dagar avser en person med särskilda behov. För övriga har den genomsnittliga boendetiden uppgått till 25 dagar.

Inflyttningen i stödboendet på Frimärksvägen har pågått under 2004, för närvarande är 10 lägenheter i bruk. Ytterligare två lägenheter kommer att ingå i stödboendet under 2005, varav inflyttning till den ena har försenats p.g.a. vattenskada.

Genom en brand förlorades under hösten åtta samlokaliserade träningslägenheter i Svartlöga. Branden har inneburit att hemtagningen av brukare har avstannat under hösten, då de boende på Svartlögas prioriterats till tillgängliga lägenheter.

Anhöriga till psykiskt funktionshindrade

En av de anställda på EMMA-verksamheterna har tillsammans med en anställd på landstingets psykiatriska enhet haft en anhöriggrupp. EMMA-personalen har inbjudit anhöriga till samtal och haft kontakt med anhöriga som kommit för att titta på den verksamhet deras anhörige deltagit i.

Brukarna och deras anhöriga ges också inflytande genom ett brukarråd som består av representanter från RSMH, IFS samt chefen från psykiatri, Farsta-Skarpnäck psykiatriska område, samt chefer från socialpsykiatriska enheterna i Farsta och Skarpnäck. Möten har hållits tre gånger under året. Ett längre uppehåll har gjorts under hösten p.g.a. att representanten från IFS har avgått. Mötena återupptas inom kort.

Vidare deltar representanter från RSMH och IFS i styrgruppen för Personligt Ombud, PO, och bidrar därmed till utveckling av PO-verksamheten. Styrgruppsmöten har hållits sex gånger och dessutom har man haft en heldagsutbildning.

Rörligt team

Nämnden har för 2004 beviljats tilläggsanslag med 1 mnkr för s.k. rörligt team, teamet har bestått av två medarbetare. De har haft kontakt med 35 personer, varav nio personer erbjudits hjälp inom socialpsykiatri och 17 länkats till Individ- och familjeomsorgen.

Teamets uppdrag har varit att bistå personer med psykiska funktionshinder och dubbel diagnoser i åldern 20 – 65 år som har behov av akut och tillfällig hjälp för att kunna bo kvar i den egna bostaden. Målgruppen är i första hand personer som inte har en aktuell kontakt med socialtjänsten och psykiatri.

Uppsökarteamet i Farsta har under 2004 startat ett nära samarbete med hyresvärdar i stadsdelen för att förebygga och förhindra vräkningar. Teamet kontaktas även av Kronofogdemyndigheten angående personer som står inför en planerad vräkning.

Projekt under året

Tidiga insatser

Riktat till barn till missbrukare och barn som varit utsatta för våld eller bevittnat våld i hemmet. Finansierat genom Länsstyrelsen (LSt).

Humlan

Gruppverksamhet för barn till missbrukande föräldrar, medel från LSt.

Farsta brottsförebyggande arbete med ungdomar

Uppföljningssamtal för unga lagöverträdare, konsekvensprogram och medlingsverksamhet, inom Farsta BRÅ.

Hur går det för våra ungdomar 16 -19 år?

Insatser för unga som riskerat att hamna i arbetslöshet, kriminalitet och socialt utanförskap, treårigt projekt inom stadsdelsförnyelsen.

Projekten beskrivs närmare i del 2 av verksamhetsberättelsen.

Medarbetarna

Uppfyllelse av mål och åtaganden

Nämndens inriktningsmål rör:

- *minskad sjukfrånvaron*
- *information som ökar möjligheten till inflytande.*

Nämndens generella åtaganden handlar om:

- *arbetsförhållanden som främjar god hälsa*
- *god service och information*
- *stöd för sjukskrivna att kunna återgå i arbete*

Utrednings- och statistikkontoret (USK) genomförde 2004 en enkätstudie bland stadens personal med följande frågeområden:

- Organisation och arbete
- Ledarskap och chefer
- Medarbetar-/lönesamtal
- Delaktighet och medinflytande
- Utveckling och kompetens
- Trivsel och arbetsklimat
- Hälsa (arbetsbelastning)
- Jämställdhet och mångfald

Svarsalternativen värderades efter en skala 1-5 med 5 som mest positivt. Svaren från Farstas personal graderades till 3,8 i genomsnitt. Påståendet ”mitt arbete är viktigt” värderades till 4,95; andra värden som ligger högt är: genomförda medarbetar-/lönesamtal, att arbetsplatserna har regelbundna arbetsplatsträffar (APT), frågor som handlar om delaktighet och medinflytande, trivsel och arbetsklimat samt frågan om jämställdhet. En fråga där värdet ligger under stadens genomsnitt är frågan om möjlighet till flexibel arbetstid där värdet är 3,3. Farstas personal är alltså företrädesvis nöjda med sin arbetsplats men förvaltningens strävan är ändå att hamna på ett genomsnitt som är något högre 2005.

Den interna informationen har utvecklats under året, med ett mer omfattande personalblad, nyhetsbrev och planering av ett utvidgad intranät.

Som framgår nedan fortsätter sjukfrånvaron generellt att minska. Förvaltningen har också bedrivit ett systematiskt rehabiliteringsarbete och utvecklat det förebyggande friskvårdsarbetet. Se vidare under rubriker som följer.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har fortsatt att minska, 0,8% jämfört med 2003, och uppgår nu till 10,4% av arbetad tid. Farsta tillhör nu stadsdelsförvaltningarna med den lägsta sjukfrånvaron. Bland förskollärarna har dock sjukfrånvaron ökat något, 0,6% från 2003. Detta kan till viss del bero på åldersstrukturen bland förskollärarna där en relativt stor andel är i åldrarna 50 –59 år. Se vidare i *bilaga*.

Rehabilitering

Förvaltningen har efter sedvanlig upphandling tecknat nytt avtal om företagshälsovård med S:t Erikshälsan.

Chefer, personalkonsulenter och företagshälsovård har ett mycket väl fungerande samarbete omkring rehabilitering med försäkringskassans rehabiliteringshandläggare. Förvaltningen har sedan 1 juli 2003 haft *en* kontaktperson/handläggare i rehabiliteringsärenden oavsett vilket lokalkontor hos försäkringskassan den anställda tillhör vilket avsevärt har underlättat rehabiliteringsarbetet.

Årets rehabiliteringsutbildning för chefer var välbesökt och genomfördes i samarbete med personalkonsulenter, företagshälsovård och försäkringskassa.

Personalkonsulenterna fortsätter att följa upp långtidssjukskivningar och arbetar mycket aktivt med berörda chefer för att anställda ska kunna återkomma i arbete så snart som möjligt. Rehabiliteringsplaner för långtidssjukrivna och för anställda med hög sjukfrånvaro görs regelmässigt.

Förebyggande friskvård

Från och med 2004 ingår ergonomi och övriga förebyggande insatser av ergonom i det s.k. basutbudet från företagshälsovården, d.v.s. de belastar inte varje enskild arbetsplats med kostnad. Detta har inneburit att många fler arbetsplatser anlitar ergonom som en förebyggande åtgärd.

Stadsdelsförvaltningen har reviderat gällande friskvårdspolicy, vilket innebär att omfattningen på friskvårdstid regleras i förhållande till sysselsättningsgrad. Enheterna har aktivt arbetat med att försöka schemalägga medarbetarnas friskvårdstid.

Förvaltningens eget friskvårdsprogram utges två gånger per år. Friskvårdsombud och hälsocoacher vid enheterna har entusiasmerat medarbetare att komma igång i någon form av aktivitet. Stadsdelen har inbjudit till friskvårdseftermiddag och samarbetat med Friskis & Sveltis. Cirka 30 % av medarbetarna har under året varit medlemmar i STAR, Stockholms personalförening för idrott, motion och kultur.

Personal- och kompetensförsörjning

Rekrytering

Under andra halvåret 2004 var personalomsättningen inom individ och familjeomsorgen högre än normalt, beroende på att flera valde att sluta istället för att gå in i den nya organisationen. Det har dock inte varit några svårigheter att rekrytera socialsekreterare eftersom många ansökningar kommit in till varje ledig anställning. Till de lediga chefsanställningarna har ansökningarna inte varit lika frekventa men tillsättningarna var ändå klara innan årsskiftet.

Den snabba och positiva svängningen som ägde rum under 2003 när det gäller skolornas möjligheter att rekrytera behöriga lärare har hållit i sig under 2004. Tidigare svårigheter, t.ex. med höga ingångslöner, har nu bytts mot en situation där vi haft ett stort antal behöriga sökande till de tjänster som utlysts.

När det gäller förskolan har det under året fortsatt varit mycket svårt att nå ambitionen att höja andelen förskollärare. Barnskötare har varit mycket lätt att rekrytera, medan konkurrensen om förskollärarna varit hård och lett till höga ingångslöner.

Vid ingången till år 2004 var arbetsbelastningen på äldreomsorgens biståndsenhet mycket hög och man har därför under året nyrekryterat tre handläggare. Enheten har de senaste fem åren endast haft personalavgångar som går att härleda till naturlig avgång i form av pension.

Inom äldre- och handikappomsorgens utföraravdelning har det inte varit några svårigheter att vid behov rekrytera ny personal. Detta gäller även personliga assistenter, en tidigare mycket svårrekryterad grupp.

Praktikanter m.m.

De enheter som arbetar med myndighetsutövning och bistånd inom socialtjänsten tar mer eller mindre regelbundet emot praktikanter, från Ersta/Sköndals högskola och Socialhögskolan.

Skolorna och förskolorna i Farsta har under året tagit emot ca 170 studerande. Genom projektet *Farstaskolan* arbetar stadsdelen i samarbete med Lärarhögskolan i Stockholm och Farsta gymnasium fram en förbättrad modell för lärarutbildningens praktikdel.

Farsta fritid har tagit emot sex elever från Skarpnäcks folkhögskolas fritidsledarlinje både i verksamhetspraktik och i praktik kring administration och förvaltning.

Biståndsenheten har tagit emot tre anställda från andra avdelningar för arbetsträning under en stor del av året, detta för att underlätta personernas återgång i arbete.

Kompetensutveckling

Inom ramen för beviljade medel genom EU Växtkraft mål 3, har individ- och familjeomsorgen genomfört och påbörjat ett flertal utbildningsinsatser inom områdena barn och ungdom, missbruk och försörjningsstöd.

Kompetensutvecklingen inom förskolan har främst riktats mot språkutveckling, hur man skriver individuella utvecklingsplaner för barnen samt förbättrar dokumentation t.ex. i form av Portfolio.

Många av våra skolor har också inlett en utbildningssatsning i hur man utarbetar och arbetar med individuella utvecklingsplaner för eleverna. Samtliga grundskolor i Farsta kommer att ha genomgått denna utbildning efter år 2005.

Under 2004 genomfördes en inventering av utbildningsläget inom Farsta fritid. Här framkom att många av fritidsledarna saknar grundutbildning. Hösten 2004 startade en ettårig kurs vid Skarpnäcks folkhögskola, motsvarande 10 högskolepoäng, skräddarsydd för 22 fritidsledare från Farsta. Studierna fokuserar på ämnen som ledarskap i öppen verksamhet, pedagogik och psykologi för olika åldrar samt genusfrågor.

Samtliga handläggare vid äldreomsorgens biståndsenhet har i olika omfattning deltagit i ut-/fortbildningar, kurser och seminarier, t ex. om beteendeförändringar vid förvärvad hjärnskada, psykisk ohälsa på äldre dar och en fem-poängsutbildning i kvalitetssäkring.

Rehabiliteringsenheten vid Postiljonens äldreboende har fortlöpande efter behov anordnat utbildning i förflyttningsteknik för ny personal inkl. semestervikarier.

Alla enheter inom äldreomsorgen har arbetat med att utveckla dokumentationen enligt SoL. På samtliga äldreboenden har varje boende nu en egen pärm där kontaktpersonen ansvarar för dokumentationen.

All personal inom socialpsykiatri har gått ESL-utbildning/Växtkraft mål 3 (ESL = Ett Självständigt Liv) och biståndsenheten har deltagit i studiecirkel tillsammans med psykiatri och i enstaka kurser.

Kulturombuden inom äldreomsorg, handikappomsorg och socialpsykiatri, sammanlagt 20 personer, har genomgått en tvådagars kurs med föreläsare från Musikterapi-centrum, Kultur i vården och Centrum för lättläst.

Utbildningar/projekt genom Kompetensfonden

Utbildningarna presenteras här enbart med rubrik, utförlig beskrivning finns i *bilaga*. Projekt som direkt berör verksamhet återfinns under respektive prioriterad inriktning.

- Ersta/Sköndals högskola om kunskapsbaserad socialtjänst.	- Tvåspråkiga barns språk- och kunskapsutveckling
- Tvärgruppsarbete inom IoF	- Kultur och reflektion i lärandet
- Farstaskolan	- Arbetsformer på Farsta sjukhem
- NTA – naturvetenskap och teknik för alla	- Vårdbiträdes- och undersköterskeutbildning
- SPITS – Stockholms pedagogiska IT-satsning	- Kompetenshöjande föreläsningar
	- ”Lys, Kompa, Funka”

Personalens delaktighet och inflytande

Grunden för medarbetarnas möjlighet att påverka och ta ansvar för utvecklingen av den egna verksamheten, med andra ord vara delaktiga, är det fackliga samverkansavtalet. Inom avtalet hanteras bl.a. arbetsplatsträffar (APT) och medarbetar-/lönesamtal.

Flera verksamheter har måst prova olika lösningar för att hitta en praktiskt genomförbar form när det gäller APT och samverkansgrupper. Alla har dock arbetat med frågan och för att genomföra regelbundna medarbetarsamtal. Nedan följer ett par exempel på hur man i övrigt har arbetat för att skapa delaktighet och engagemang.

Inom äldreomsorgens biståndsenhet är samtliga medarbetare aktiva, bl.a. genom att ordförandeskapet på APT-möten roterar, att alla deltar i någon av de tema- och problemlösningssgrupper som bildas och att teamen turas om med att ta ansvar för innehåll och genomförande av enhetsmöten/planeringsdagar. Det har handlat om att engagera gästföreläsare eller att lyfta en aktuell problemställning som diskuterats i storgrupp. Arbetssättet har varit uppskattat och har inneburit en ökad delaktighet men även ökat engagemang för såväl verksamhetens innehåll som dess ekonomi.

Inom Farsta fritid har under året kategorimöten, en sorts övergripande nätverksmöten för parkleks-, fritidsklubbs- och fritidsgårdspersonal, etablerats. Här har man diskuterat verksamhetsspecifika frågor och planerat gemensamma arrangemang.

För att utveckla samverkansavtalet inom fritiden har en samrådsform prövats och utvärderats. Samrådet kommer under 2005 att ersättas av en lokal samverkansgrupp.

Övertalighet

En viss övertalighet uppstod i samband med nedläggningen av Ängsö ålderdomshem. Alla som hittills inte fått en placering beräknas få det på Edö äldreboende.

Bygga bostäder och utveckla Stockholm

Bostäder som alla kan efterfråga

Uppfyllelse av mål och åtaganden

Nämndens generella åtagande handlar om:

- att ta tillvara och förmedla iakttagelser som kan leda till bostadsbyggande

Förvaltningen har i samband med områdesmöten med gatu- och fastighetskontoret föreslagit lämpliga platser att bygga på. Markanvisningar har gjorts på platser som tidigare föreslagits av förvaltningen. På en plats är byggnation påbörjad. På de samverkansmöten som hållits i stadsdelarna i samband stadsdelsförnyelsen har diskussioner förts om lämpliga platser för byggnation. Åtagandet anses därmed uppfyllt.

Ett hållbart trafiksystem

Uppfyllelse av mål och åtaganden

Nämndens inriktningsmål rör:

- *Farstaområdet som en trygg och säker miljö*

Nämndens generella åtaganden handlar om:

- *förbättrad entreprenadkontroll* - *att motverka nedskräpning och klotter*

Förvaltningen har arbetat för att uppfylla nämndens åtagande men av ekonomiska skäl har åtgärderna inte fått full effekt. Se vidare nedan.

Stadsmiljön är ett område där allmänheten ofta har både synpunkter och klagomål, inte minst under perioder med intensiva snöfall. Klagomål och felanmälningar följs upp på regelbundna möten med nämndens entreprenörer. Samtliga felanmälningar 2004 till gatu- och fastighetskontorets driftcentral avseende Farstaområdet redovisas i *bilaga*.

En ren och välskött stad

Förvaltningen har förbättrat och systematiserat kontrollen av entreprenören som sköter utemiljön. Den förbättrade kontrollen har lett till att entreprenören i stort sett lever upp till de krav avtalet anger. På grund av att kostnaderna för vinterväghållning blev högre än beräknat har dock besparingar på parkdrift och renhållning måst göras.

Inom ramen för stadsdelsförnyelsen har ett antal upprustningsprojekt startat under året. Programmen för upprustningarna har upprättats i samråd med boende, näringsidkare, kommunala bolag och centrala förvaltningar. I samband med programmen ses blomsterutsmyckningen över på de aktuella platserna.

Vid möte med de kommunala bostadsbolagen diskuterades frågan om ett samordnat klottersaneringsprojekt inom ramen för stadsdelsförnyelsen. Bolagen påtalade att de redan idag sanerar så fort klotter uppstår och att problemet till största delen finns på stadens övriga anläggningar, inte på deras fastigheter. Bostadsbolagen visade alltså inget intresse av en samordnad klottersanering. Det är också tveksamt om ett projekt skulle gå att genomföra då stadsdelsförnyelsemedel inte ska användas för normal drift.

Miljöbilar och miljöbränsle

Vid slutet av år 2004 bestod stadsdelsförvaltningens bilflotta av 14 bilar, varav 4 (29%) miljöbilar, två etanoldrivna och två gasdrivna. Motsvarande siffror för år 2003 var 18 bilar, varav 5 (28%) etanol- och gasdrivna. Andelen miljöbilar har alltså ökat mycket marginellt. Två äldre bilar, ärvda från landstinget när verksamheter togs över på 90-talet, har sålts och två bilar har återlämnats när leasingavtalen gått ut.

Förvaltningen bedömer, också utifrån miljöförvaltningens statistik över stadens samtliga förvaltningar och bolag, att Farsta kan och bör öka andelen miljöbilar.

Förvaltningen har under året förbättrat uppföljningen av bilarnas användning. Kontrollen har gällt tidsanvändningen för varje bil, vilka drivmedel som tankats och om

tider och volymer vid tankning kan anses rimliga. Uppföljningen har bl.a. lett till samordningsvinster då olika verksamheter kan dela på en bil.

Av miljöförvaltningens jämförande statistik framgår också i vilken grad fordon tankas med rätt bränsle. Även om Farsta hamnar på en hedersam tredjeplats av totalt 55 jämförda förvaltningar och bolag anser förvaltningen att våra miljöbilar i alltför hög grad tankas med traditionella drivmedel.

Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad

Uppfyllelse av mål och åtaganden

Nämndens inriktningsmål rör:

- *prioritering av Ekopark syd och Magelungen*
- *ett skonsamt användande av naturresurser*

Nämndens generella åtaganden handlar om:

- *projektansökan för Ekopark syd och Magelungen*
- *andelen inköp av KRAV-märkta varor*
- *miljöcertifiering av företag*
- *källsortering och minskad energiförbrukning*

De generella åtagandena anses i stort sett uppfyllda vilket vidare framgår under nedanstående rubriker.

Miljömiljarden

Nämnden har ur Miljömiljarden ansökt om medel till projekt Ekopark Syd & Magelungen. Trots tillstyrkan från Miljö & Hälsoskyddsnämnden avslogs ansökan, med motiveringen att det skulle vara svårt att följa upp nyttan med projektet. Nämnden avser att göra en förnyad ansökan år 2005.

Nämnden har också, tillsammans med övriga nämnder i söderort, ansökt om medel för projekt om återvinning av halkbekämpningssand, en ansökan som beviljades. Projektet har emellertid inte kunnat starta, då den tilltänkta markytan har tagits i anspråk för annat ändamål. Utredning om alternativ plats pågår, men har ännu inte resulterat i något.

Agenda 21

Förvaltningen har under året agerat ”talangscout”, t.ex. i stadsförnyelsesamarbetet, för att hitta lokala företag som varit, eller motiverats att bli, intresserade av miljöcertifiering. Kontakt har sedan förmedlats med stadsledningskontorets miljöenhet där företagen fått hjälp med det konkreta certifieringsarbetet.

Under 2004 har företagen Takvärn AB och Odells Elservice, båda i Larsbodaområdet, blivit miljöcertifierade och fått diplom. Ytterligare tre företag arbetar för att bli certifierade.

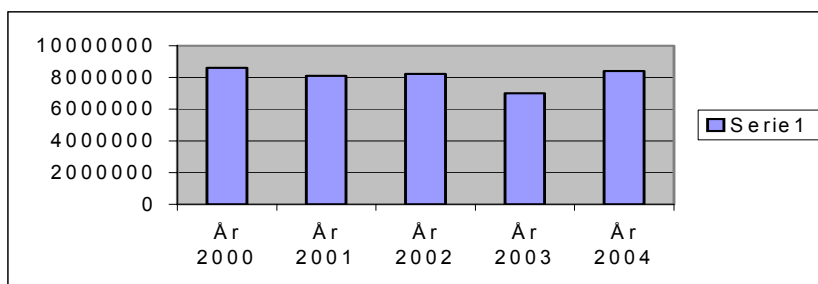
Internt miljöarbete

Förvaltningen gjorde redan år 2003 en verksamhetsanpassad version av stadens miljöprogram. Denna s.k. lättversion finns nu på alla enheter, som ett stöd för det egna miljöarbetet. Förvaltningens miljösamordnare har ordnat miljöombudsträffar för information, inspiration och uppföljning, åtta träffar under 2004. Samordnaren har också gjort egna uppföljningar, t.ex. av drivmedel och elenergiförbrukning. Resultaten har återförts till verksamheterna.

Inköpen av KRAV- och andra miljömärkta varor har diskuterats på miljöombudsträffarna och vid de tretton träffar som hållits med personalgrupper inom hemtjänst och äldreomsorg. Några exakta siffror om andelen miljömärkta inköp går inte att få fram p.g.a. fakturornas utformning. Av den information som kommit fram i kontakterna med olika verksamheter drar förvaltningen ändå slutsatsen att miljöinköpen ligger på ungefär samma nivå som föregående år.

En jämförelse av förvaltningens samlade elenergiförbrukning åren 2000 till 2004 visar att de olika energibesparande åtgärder som vidtagits fått ett tydligt genomslag under 2003. År 2004 har förbrukningen ökat i en omfattning som ännu inte låtit sig förklaras, till 8 409 624 kWh. Utredning pågår och kommer att redovisas vid senare tillfälle.

Diagram över Farstas elförbrukning de senaste fem åren, i kWh.

Bryta segregationen och fördjupa demokratin

Ökad integration

Uppfyllelse av mål och åtaganden

Nämndens inriktningsmål rör:

- minskad främlingsfientlighet
- ingen spridning av alkohol och droger
- kontakter med näringslivet för ökad sysselsättning
- färre långtidsarbetslösa
- ekonomiskt bistånd som ett steg på vägen mot egen försörjning

Nämndens generella åtaganden handlar om:

- verksamheter fria från våld, rasism och andra kränkningar
- kreativa och drogfria fritidsmiljöer
- att uppsöka företagare i området
- insatser för att förkorta tiden som arbetslös
- att förmedla alternativ till egen försörjning

Under nedanstående rubriker framgår att nämnden uppfyllt de åtaganden som gjorts.

Åtgärder för att motverka segregation

Segregationen mellan invandrare och svenskar och mellan invandrare med olika etniska bakgrunder har ökat de senaste åren. I Farsta har de senaste åren olika satsningar skett för att fånga upp barn i riskzonen och hindra dem att dras in i främlingsfientliga rörelser. Under vårterminen genomfördes en stor satsning på att öka kunskaperna inom området då all personal inom grundskola, fritid och fältverksamhet deltog i en halv studiedag med Kent Lindahl, grundaren av föreningen Exit, som föreläsare. Alla högstadiel elever fick de efterföljande veckorna se föreställningen ”Var man” på Dramaten. Teaterbesöket avslutades med en informations- och frågestund då en medlem i Exit berättade om sitt liv i främlingsfientliga rörelser och avhoppet därifrån.

Föregående års BRÅ-projekt, då fältassistenter och fritidsledare sammanförde två ungdomsgång med lyckat resultat, har under året på flera sätt uppmärksammats i media. Deltagare från projektet har hållit föreläsningar kring ”Farstamodellen” och blivit inbjudna till andra orter i Sverige.

Fritidsverksamheten i Hökarängen tar sedan ett par år emot volontärer från Europa, bland annat från Tyskland, Spanien, Frankrike och Slovenien. Detta innebär att man är en sändande och mottagande organisation inom EU-programmet Ungdom. Volontärerna arbetar som språkstödare på skolan dagtid och som fritidsledare på kvällarna. Volontärerna arbetar också förebyggande mot alkohol och droger och med att motverka främlingsfientlighet och rasism.

Resursutbyte är ett Equal-projekt i vilket Farsta stadsdelsnämnd ingår. Equal verkar inom den europeiska sysselsättningsstrategin och har till uppgift att främja nya metoder att bekämpa alla former av diskriminering och bristande jämlikhet på arbetsmarknaden. Målet är att hitta nya sätt att förkorta tiden mellan permanent uppehållstillstånd och egen försörjning för flyktingar och invandrare.

Drogamordning och tillsynsverksamhet

Drogvaneundersökningar genomförs vartannat år i Stockholms alla skolor i årskurs 9 i grundskolan och årskurs 2 på gymnasiet. 2004 års undersökning visar på en nedåtgående trend när det gäller användandet av tobak, alkohol och narkotika om man jämför med 2002 års siffror. Den enda drogen som ökar över staden är sniffning, så även hos oss i Farsta. Drogvaneundersökningens konsumtionsdata har redovisats för stadsdelsnämnden, Farsta BRÅ och Brå ungdom. Resultaten per skola blir klara i vår.

Liksom tidigare år används resultatet från drogvaneundersökningen, tillsammans med andra iakttagelser från bl.a. fält- och fritidsverksamheter, för att planera nämndens fortsatta verksamheter. Utifrån signalerna om ökad sniffning bland ungdomar har t.ex. frågan om försäljning och exponering av sprejburkar tagits upp vid butiksbesök. Vidare planeras föreläsningar för skolpersonal och föräldrar.

Inför Valborg och höstlovet delades det ut flygblad utanför Systembolaget i Farsta och vid vissa T-banestationer under parollen ”Var rädd om våra ungdomar. Langa inte alkohol.”

Folköls- och tobakstillsyn har utförts i Farstas alla livsmedels- och tobaksaffärer, med personliga besök och samtal med i första hand butiksföreståndarna. En studie med provinköp av folköl och cigaretter under hösten med ett inte alltför uppmuntrande resultat. Inköpsstudien har redovisats för stadsdelsnämnden och dialogen med handlarna fortsätter.

En följd av inköpsstudien är beslutet att ta fram en åtgärdslista som tydliggör för handlarna vilka konsekvenser som följer på brott mot försäljningsreglerna, från samtal och varning till försäljningsförbud. Listan ska utgöra en del i de gemensamma rutiner för alla stadsdelar som är på väg att tas fram.

Lokalt brottsförebyggande arbete

Olika former för externa aktörers deltagande i polisens speciella insatser har utvecklats. Under 2004 genomfördes en sådan insats mot gatufridsbrott (misshandel, personrån och väskryckning) med fokus på ungdomar och platser som Farsta Centrum och Farsta Strand. I denna insats deltog bl.a. fritidsgårdspersonal, fältassistenter samt vuxenvandrare. Under 2004 har planering pågått för tre nya tidsbegränsade insatser under våren 2005, med fokus på ungdomar om kriminalitet, droger och våld.

Vidare har man under året gjort förberedelser för att öppna ett stödcentrum för unga brottsoffer på polisstationen i Farsta. Verksamheten är tänkt som ett projekt på i första hand ett år.

Farsta BRÅ:s erfarenhet är att man ska agera snabbt mot ungdomsbrott. Det är det effektivaste sättet att komma åt problemen samt att minska ungas brottsbenägenhet. Då akuta problem dykt upp har Farsta BRÅ mobiliserat olika aktörer från arbetsgruppen BRÅ Ungdom. Under 2004 har denna samverkansform bidragit till att lösa problem med främlingsfientlighet och ungdomsbråk i Farsta.

Ökad förvärvsfrekvens för långtidsarbetslösa

Arbetsmarknaden i Farsta

Antalet nyanmällda arbeten till Farsta arbetsförmedling har de senaste två åren halverats. Samtidigt har antalet nyinskrivna ökat med ca 8% per år. Antalet arbetssökande i konjunkturbetonade program har ökat från 206 till 378 personer (LAN dec 2004). Antalet långtidsinskrivna och arbetslösa utomnordiska medborgare har ökat medan antalet arbetslösa ungdomar har förblivit relativt oförändrat.

Nya insatser för långtidsarbetslösa

Efter omorganisation den 1 september har en ny enhet med inriktning på arbetslösa tillkommit. Ett flertal projekt bidrar till att fler sökande kommer närmare arbetsmarknaden. Till enheten har förts förvaltningens arbetsträningsverksamheter.

Projekt under året

Arbetsforum Sydost

startade den 15 augusti 2004 och ska pågå i drygt två år. Projektet finansieras genom Kompetensfonden. Verksamheten bedrivs i form av ett arbetssökarkontor i samarbete med Vantör, Enskede-Årsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar.

117 personer från Farsta har skrivits in vid verksamheten. Av dessa har endast 71 personer fullföljt sitt deltagande. Övriga har valt andra, okända lösningar vilket medfört att ansökningar om försörjningsstöd inte heller fullföljts.

Kompetens Syd

startade den 1 september och ska pågå till 31 dec. 2006, med finansiering genom Kompetensfonden. Projektet erbjuder utbildningsinsatser med språkträning och genomför orienteringskurs i samarbete med Medborgarskolan. Under hösten har 29 personer deltagit.

Sex personer har fått samhällsintroduktion och yrkespraktik i samarbete med SIM-BA, en arbetsträningsverksamhet driven av Afrosvenskarnas riksförbund. Av dessa har fyra gått vidare till anställning.

Stockholm Matchning

erbjuder matchning och kompetensutveckling med målet att arbetslösa ska få anställning inom bristyrken. Under året har fyra personer från Farsta deltagit.

Resursutbyte

finansieras av europeiska socialfonden (ESF), fr.o.m. den 16 november gemensamt med Kompetensfonden. Nyanlända får språk- och arbetsplatsintroduktion vid en skola eller förskola. Under året har 20 personer deltagit i programmet varav fem från Farsta. Två av dessa har gått till arbete och tre till studier eller praktik.

Stöd till långtidsarbetslösa ungdomar 18-24 år

startade i oktober och ska pågå t o m 2006. Projektet bedrivs inom Stadsdelsförnyelsen. I projektet ges arbetssökarkurser och förmedlas praktikplatser. I samarbete med företag ges stöd vid personalrekrytering. Under hösten har drygt 90 personer varit aktuella i projektet varav 43 har gått till arbete och fyra till praktik.

10 ungdomar har inte fullföljt kursen vilket medfört att de därefter inte beviljats försörjningsstöd. Projektet bedöms med god marginal ha nått de mål som ställts upp i projektplanen.

Arbetsträningen i Farsta

Under senhösten har samarbete mellan arbetsträningsverksamheten Torpet och privata näringsidkare påbörjats vilket förväntas ge fler arbetsträningsplatser.

Farsta arbetslag har tillhandahållit platser för OSA- anställningar och annan arbetsträning i syfte att förbereda för anställning på den öppna arbetsmarknaden. Farsta arbetslag har utfört flyttningar och enklare målningsarbeten inom förvaltningen.

Bergsundsgaraget som tidigare vände sig till vuxna, har börjat erbjuda yngre långtidsarbetslösa utbildning och praktik. Genomgående för förvaltningens arbetsmarknadsinsatser gäller uppdraget att skapa företagskontakter inom respektive branschområden för att erbjuda samarbete kring praktik- och lärlingsplatser. Målsättningen är att de personer som står allra längst från arbetsmarkanden skall ges möjlighet till personliga kontakter med arbetsgivare.

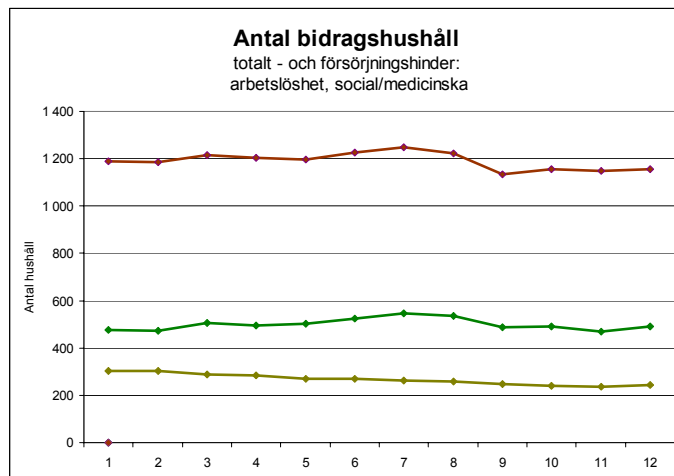
Minskat ekonomiskt bistånd

Bortsett från en återkommande ökning under sommarmånaderna har bidragskostnaderna kunnat hållas på en oförändrad nivå. Inom handläggningen av ekonomiskt bistånd har en omfattande översyn genomförts. Strikta anvisningar tillämpas.

Efter en omorganisation hänvisas sökande med arbetslöshet till den nya enheten Arbetsforum med krav på aktivt arbetssökande och tillvaratagande av det stöd som kan ges. Detta har bl.a. medfört att många sökande inte återkommit med ansökan om försörjningsstöd.

Antalet bidragshushåll

Antalet bidragshushåll i Farsta har i slutet av året, liksom föregående år, trots den försämrade arbetsmarknaden minskat något (*se fig. nedan*). Kurvan som visar antalet arbetslösa, den mellersta, följer liksom tidigare kurvan för det totala antalet bidragshushåll. Antalet hushåll med sociala/medicinska försörjningshinder har minskat något (den nedersta kurvan).

Budget- och skuldrådgivning

Under året har 152 personer fått budget- och skuldrådgivning vid sammanlagt 355 besök. Många frågor har också besvarats per telefon eller elektronisk post.

125 personer har fått hjälp med att undersöka om det finns förutsättningar för att söka skuldsanering. 17 ärenden har översänts till skuldsaneringsenheten hos Kronofogden. Av dessa har sju beviljats skuldsanering, och i nio fall saknas ännu ett slutligt avgörande. I ett ärende har ansökan återkallats. 27 personer har fått enbart budgetrådgivning.

Medborgarnas delaktighet

Uppfyllelse av mål och åtaganden

Nämndens inriktningsmål rör:

- god information som ger möjlighet till inflytande
- kulturverksamhet som kompletterar stadens allmänna utbud
- förutsättningar för en ökad dialog
- prioritering av kulturverksamhet för särskilda grupper

Nämndens generella åtaganden handlar om:

- god service och information
- att utveckla mötesformer och -platser
- samarbete om kulturlivets utveckling
- sammanställa en kulturkatalog
- kulturombud i våra verksamheter
- arrangemang för barn, ungdomar, äldre och funktionshindrade prioriteras

Förvaltningen bedömer, på grunder som framgår under följande rubriker, att nämndens generella åtaganden i stort sett är uppfyllda. Kulturkatalogen är inte helt färdigställd men ett månatligt kulturkalendarium ges ut sedan våren 2004.

Möjlighet till insyn och deltagande

Under året har förvaltningen som ett led i att ge medborgarna ökad möjlighet till insyn och deltagande förbättrat och utvecklat webbplatsen. Detta utvecklingsarbete fortgår och nämnden deltar i ett projekt vars syfte är att förbättra intranätet samtidigt som diariet ska göras tillgängligt. På webbplatsen kan allmänheten, förutom att få information om stadsdelsnämndens verksamheter, nu också ta del av och prenumerera på stadsdelsnämndens handlingar. Fr.o.m. hösten 2004 finns det också möjlighet att prenumerera på nyhetsbrevet "Kulturen i Farsta". Via webbplatsen går det att e-posta till stadsdelsförvaltningen och de lokala nämndpolitikerna.

För att bl.a. göra webbplatsen känd bland allmänheten har stadsdelsnämnden på försök under året installerat tre publika datorer i stadsdelsnämndsområdet. I Farsta centrum har verksamheten permanentats samtidigt som försöksverksamhet kommer att fortsätta under år 2005.

Vidare har stadsdelsnämnden genomfört ett antal öppna möten/temamöten bl.a. "sjömöte i Farsta", "välkommen till framtiden i Farsta" och "trafiksäkerhetsåtgärder och 30-zoner". Boende, föreningar m.fl. i stadsdelarna har också bjudits in till samverkansmöten för att diskutera idéer/projektförslag i syfte att utveckla Farstaområdet. I samband med dessa möten har det informerats om nybyggnation och andra utvecklingsplaner.

Kultur och föreningsliv

I den lokala kulturverksamheten har målgruppen barn, ungdomar, äldre och funktionshindrade prioriterats i det lokala programutbudet. Kulturombuden från förskola, grundskola, fritid, äldreomsorg, handikappomsorg och socialpsykiatri har haft regelbundna träffar med ansvarig tjänsteman på förvaltningen. Träffarna har innehållit information om det aktuella kulturutbudet, besök av kulturutövare/kulturinstitutioner samt erfarenhetsutbyte.

Kulturkommittén har under året fördelat kulturbidrag till stadsdelens föreningsliv, arrangerat en serie konserter och haft ansvar för sommarprogrammet på Farsta gård.

Under våren kom det första kulturkalendariet, en månadsvis sammanställning av stadsdelens kulturutbud, som därefter regelbundet har presenteras på hemsidan samt gått ut som nätbrev. Kalendariet är också möjligt att få i pappersform, på biblioteken och vid informationsdisken i Farsta Centrum.

Genom annonser i lokalpressen samt upprop på hemsidan har kulturarbetare bosatta i Farsta inbjudits för att delta i Farstas egen kulturkatalog. Katalogen var planerad att publiceras på stadsdelens hemsida under senare delen av hösten. Arbetet har försejats och katalogen beräknas i stället bli färdig under våren 2005.

I februari invigdes Romskt kulturcentrums lokaler i Gubbängen. Stadsdelen deltog med en bred representation samt med arrangemangshjälp.

Stadsdelen har även deltagit i Farstafesten som i samarbete med Svenska Kyrkan, Kulturskolan, biblioteken och ett antal föreningar genomfördes i augusti på Farsta gård. Programmet innehöll såväl artister och uppträdanden som aktiviteter för barn och ungdom samt ett ungdomsarrangemang av Parkteatern och Lava.

På Hökarängens skolgård har under hösten konstverket ”Tre pilar - astronomi i rum och tid” börjat ta form. Den konstnärliga idén har utvecklats ur ett samspel mellan konstnären och lärare och elever vid skolans astronomiundervisning. Projektet är en del av stadsdelsförnyelsen och slutförs under 2005.

I december invigdes Konsthall C i det gamla Centraltvätteriet i Hökarängen – ett tvåårigt projekt inom stadsdelsförnyelsen. Kulturföreningen Moment har varit initiativtagare och med fokus på samtidskonst och grannskapsarbete samverkar de med Hökarängens stadsdelsråd, Stockholmhem, Familjebostäder och stadsdelsförvaltningen.

Föreningar och föreningslokaler

På Farstas webbplats finns, enligt önskemål från boende och föreningar, ett under året upprättat föreningsregister. Alla föreningar som vill, registreras där. Stadsdelsnämnden har i olika sammanhang vid öppna möten och via webbplatsen uppmanat föreningar att komma in med uppgifter om föreningsverksamhet till registret.

Föreningar har påtalat att det är ont om föreningslokaler i stadsdelsområdet. Under 2004 har förvaltningen påbörjat ett arbete som syftar till att skolorna på ett enklare sätt ska kunna upplåta lokaler för föreningar. Bl.a. har ett samarbete inletts med idrottsförvaltningen och dess lokalbokning. Föreningar kommer att kunna söka lediga lokaler i skolorna via idrottsförvaltningens webbplats och boka dessa genom idrottsförvaltningens bokningsenhet.

Konsumentvägledning

Uppfyllelse av mål och åtaganden

Nämndens inriktningsmål rör:

- *kvalificerad konsumentvägledning*

Nämndens generella åtaganden handlar om:

- *hög tillgänglighet och kompetens*

I början av året har konsumentvägledningen varit otillräckligt bemannad p.g.a. sjukdom. Därefter har verksamheten successivt kommit igång. Liksom hos andra stadsdelar har vissa frågor varit mer frekventa. Frågor, problem och reklamationer kring t.ex. bilköp, bostäder, Internet och modemkapningar, telefontjänster och elavgifter har varit många.

Inriktningen har varit att göra konsumenterna mer medvetna i sina val och att de får kunskap om hur man reklamerar dåliga köp. I slutet av året påbörjades en planering för att, med utökad bemanning, ge möjlighet till utökade telefontider och ett förebyggande, utåtriktat arbete mot skolorna i området.

Stadsdelsförnyelsen

Stadsdelsförnyelsen i Farsta inleddes med ett framtidsseminarium i februari 2004. Där togs de lokala målen för arbetet med stadsdelsförnyelsen i Farsta fram. I alla stadsdelar har boende m.fl., utifrån dessa lokala mål och med ett processinriktat arbetssätt, tagit fram faktorer som skall kunna utveckla stadsdelarna till attraktiva områden att bo i, att verka i och att besöka. Utifrån dessa faktorer har arbetsgrupper startat omkring bostäder, service, natur, miljö, kultur, trygghet och tillgänglighet, integration, ungdom m.m.

I alla stadsdelar arbetar arbetsgrupperna med att ta fram utvecklingsprojekt. Vid återkommande samverkansmöten i stadsdelarna har boende, föreningar och arbetsgrupper samt tjänstemän från förvaltningar och bolag mötts för att tillsammans fatta beslut om eller utveckla projektidéer. Styrgruppen för stadsdelsförnyelsen i Farsta, ledd av stadsdelsdirektören, har beslutat om man ska gå vidare med de olika arbetsgruppernas förslag till projekt. Detta görs utifrån stadsledningskontorets riktlinjer för stadsdelsförnyelsen. De projekt som stadsdelsnämnden fattat beslut om under år 2004 finns presenterade i *bilaga*. Detsamma gäller redovisningen av bolagens/andra förvaltningars insatser i Farstaområdet.

Ta ansvar för ekonomin

Uppfyllelse av mål och åtaganden

Nämndens inriktningsmål rör:

- budgetbalans och en effektiv resursanvändning

Nämndens generella åtaganden handlar om:

- förutsättningar för medarbetarna att vara delaktiga

- kostnadsmedveten resursanvändning

Förvaltningen anser åtagandena vara uppfyllda. Arbetet med att bedriva en kostnads-effektiv verksamhet beskrivs under nedanstående rubriker.

Ekonomiskt utfall i sammanfattning

Justerad budget 2004

Farsta stadsdelsnämnd tilldelades av kommunfullmäktige totalt en nettobudget om 1 247,5 mnkr för år 2004. Kommunstyrelsen har under året tillstyrkt tilläggsanslag med 28,1 mnkr och nämnden har därutöver anmält omslutningsförändringar om 126,0 mnkr.

Anslag - netto mnkr	KF-budget	Tilläggsanslag	Omslutn.-förändring	Justerat
1. Nämndens verksamhet	1 138,7	27,5	122,4	1 166,2
2. Försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder	108,8	0,6	3,6	109,4
Summa Farsta stadsdelsnämnd	1 247,5	28,1	126,0	1 275,6

Tilläggsanslagen avser följande:

- 1,0 mnkr ökade kostnader för rörliga team
- -0,2 mnkr ökade intäkter avs. höjning av egenavgifter för HVB, familjehem m.m.
- -3,3 mnkr minskade prestationer inom förskola, skolbarnsomsorg och grundskola
- 0,2 mnkr minskade intäkter inom förskola och skolbarnsomsorg
- 9,2 mnkr ökade prestationer inom omsorgen om funktionshindrade
- 0,5 mnkr ökade kostnader avseende stimulansbidrag inom förskolan
- 0,3 mnkr ökade kostnader avseende stimulansbidrag inom socialpsykiatri
- 1,4 mnkr ökade kostnader avseende stimulansbidrag inom äldreomsorgen (Postiljonen)
- 15,6 mnkr ökade kostnader avseende stimulansbidrag inom äldreomsorgen (hyreskostnader Postiljonen)
- 1,4 mnkr ökade kostnader avseende stimulansbidrag inom omsorgen om funktionshindrade
- 0,4 mnkr för beställarstöd skollokaler
- 1,0 mnkr ökade kostnader för projekt Fritidsklubbar inom fritidsverksamheten
- 0,6 mnkr ökade kostnader för feriearbeten inom arbetsmarknadsåtgärder

Budgetutfall per anslag 2004 – kommentarer

Verksamhet	Justerad budget		Utfall 2004		Nettoavvikelse	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Bok 04	Bok 03
Nämndens verksamhet	1 304,6	138,4	1 326,7	164,8	4,3	16,7
Försörjningsstöd och arbetsmarknadsinsatser	117,3	7,9	128,5	9,5	-9,5	-8,1
Summa före boksluts-dispositioner	1 421,9	146,3	1 455,2	174,3	-5,2	8,6
Ianspråktagande av resultatfond					8,4	2,4
Överföring till resultatfond					-7,1	-8,4
Summa efter boksluts-dispositioner					-3,9	2,6
Återredovisning av ej förbrukade medel					-1,0	-3,1
Stimulansmedel som söks i bokslut					1,6	
Justerat budgetutfall					-3,3	-0,5

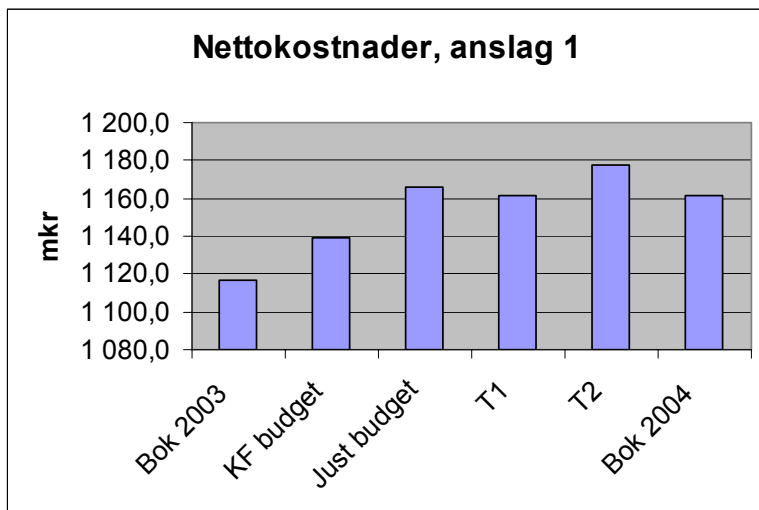
Anslag 1 visar ett nettoöverskott på 4,3 mnkr före ianspråktagande av resultatfond. Anslag 2 visar ett underskott om 9,5 mnkr. Resultatfonden från 2003, 8,4 mnkr återförs och resultatenheternas sammantagna överskott för 2004 överförs till år 2005. Resultatfonden i bokslutet för 2004 uppgår därmed till 7,1 mnkr. Förvaltningen återredovisar ej utnyttjade stimulansmedel med 1,0 mnkr och söker i samband med bokslut stimulansmedel avseende gruppboende för funktionshindrade med 1,6 mnkr för under slutet av året fakturerade kostnader. Det justerade resultatet före bokslutsdispositioner blir då +4,9 mnkr på anslag 1 och -4,6 mnkr totalt och +6,2 respektive -3,3 mnkr efter bokslutsdispositioner.

Nämnden begär i samband med bokslutet justering för stimulansmedel avseende utbyggnad av gruppboende för funktionshindrade i Sköndal. Tillägg skulle ha sökts i samband med tertialrapport 2 men nämnden kunde inte då uppskatta kostnaden.

Tertialrapporter 2004

Nedan visas en jämförelse mellan prognoserna över nettokostnaderna i tertialrapporterna och slutligt utfall i boksluten för år 2004. För att åskådliggöra utvecklingen visas även nettokostnaderna för år 2003.

Anslag I

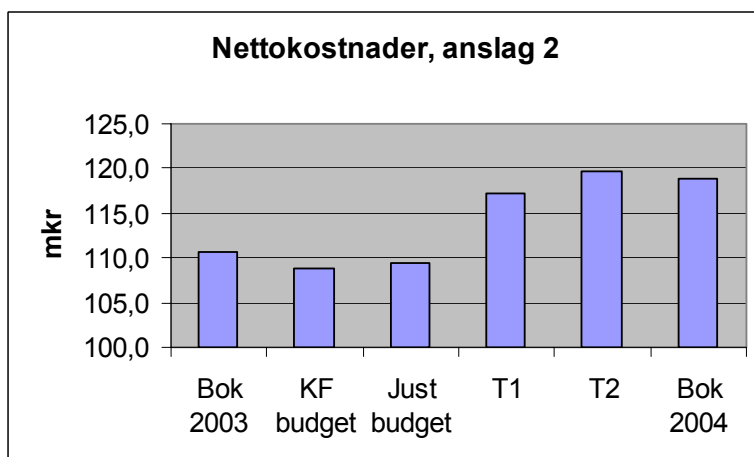

Nettokostnaderna har ökat med 45,2 mnkr eller 4,0 % mellan boksluten för 2003 och 2004. Större delen av ökningen ligger inom äldreomsorg och pedagogiska verksamheter och förklaras av befolkningsstrukturen i Farsta. Även omsorgen om funktionshindrade visar en större procentuell ökning, 10 %, beroende på ett större behov av omsorg. Procentuellt ökar stadsmiljö mest, 25 %, beroende på att det nya avtal för gatu- och parkskötsel som tecknades 2003 har fått fullt genomslag 2004.

Nettokostnaderna justeras efter KF budget med prestationsförändringar. Efter T1 har kostnaderna ökat med av kommunstyrelsen kompenserad kostnad för ombyggnad av Postiljonen som avsåg en engångsbetalning med 15,6 mnkr för att reducera framtida hyror.

Nettokostnaderna blev lägre i bokslutet, vilket huvudsakligen berodde på att en budgeterad reserv inom gemensam administration inte behövde utnyttjas samt att utfallet inom resultatenheterna blev bättre än prognosticerat. Under året har resultatenheterna med tanke på ett sämre budgetläge 2005 rekommenderats att vara återhållsamma i syfte att behålla fonderade medel till nästa år, vilket i stort sett uppnåddes.

Anslag 2

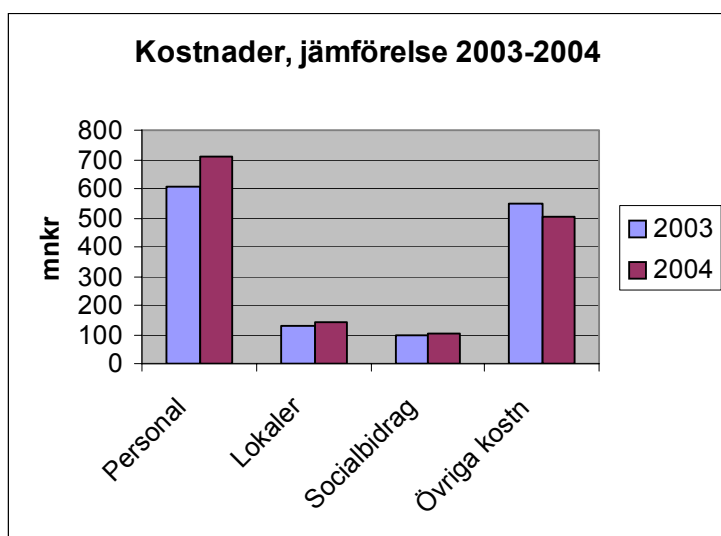
Kostnaderna för försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder har legat på en högre nivå än budget under hela året. Kostnaderna har också ökat med 8,3 mnkr jämfört med år 2003. Förvaltningen förutsåg redan i den första tertialrapporten att budgeten skulle överskridas. Under året har ansträngningarna att minska kostnaderna för försörjningsstöd fortsatt och trenden med ökade kostnader har kunnat stävjas och totalkostnaderna blev något lägre än vad som befarades i T2.

Resultaträkning

I resultaträkningen redovisas stadsdelsnämndens kostnader och intäkter för året. I bokslutsbilagan finns resultaträkningen i sin helhet.

Kostnader

I nedanstående diagram visas Farsta stadsdelsnämnds kostnader i en jämförelse mellan åren 2003 och 2004.

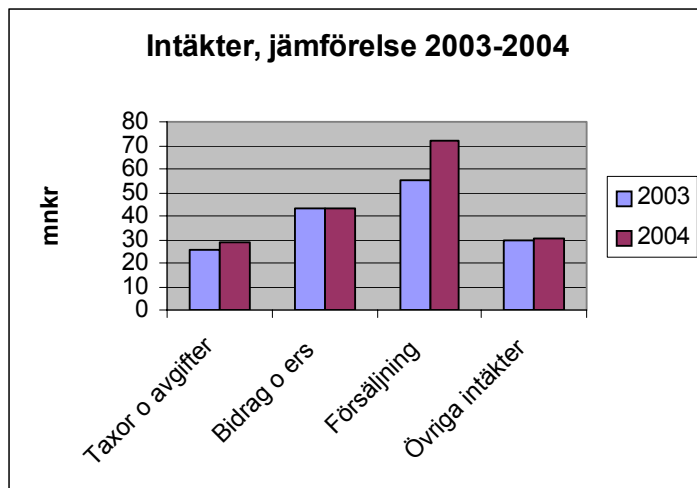
De totala kostnaderna år 2004 har ökat med 74,1 mnkr (5,4 %) jämfört med år 2003.

Personalkostnaderna har ökat med 99,9 mnkr eller 16,4 %. Farsta sjukhem togs över i egen regi fr.o.m. den 1 november 2003, vilket innebar att antalet anställda ökade med 168. Den successivt färdigställda ombyggnaden av Postiljonen har också medfört personalökningar allteftersom nya delar tagits i drift.

Kostnaderna för lokalyrkor har ökat med 12,8 mnkr jämfört med föregående år. Socialbidragen ökade jämfört med 2003 med 7,4 mnkr eller 7,9 %.

Övriga kostnader har minskat med 46 mnkr (8,4 %). Den stora kostnadsminskningen är främst hänförlig till minskade köp av verksamhet och entreprenader. Den stora förändringen jämfört med 2003 är helårseffekten av att driva Farsta sjukhem i egen regi. Även inhyrning av personal i övrig verksamhet har minskat enligt nämndens direktiv, från 7,0 mnkr till 1,8 mnkr.

Intäkter

Intäkterna i bokslutet för år 2004 är 20,7 mkr högre än 2003. Taxor och avgifter ökar med 11,6 mkr främst beroende på ökat antal barn i förskolan och utbyggnaden inom äldreomsorgen. Försäljning av verksamhet visar en ökning med 16,8 mkr, som till största delen är hänförlig till försäljning av platser inom äldreomsorgen.

Balansräkningen

Tillgångar

Omsättningstillgångar, tkr	2003	2004
Likvida medel, klientmedel och förskottskassa	850	850
Kundfordringar, bl.a. hemservice- och barnomsorgsavgifter	9 531	14 505
Förutbetalda kostnader, bl. a. hyror och upplupna intäkter	31 128	32 685
Övriga kortfristiga fordringar, t ex löneförskott	2 852	2 117
Summa omsättningstillgångar	44 361	50 157

Kundfordringar är 5,0 mkr högre än förra året. Ökningen hänger samman med att fler barn varit inskrivna i barnomsorgen och att intäkterna därför ökat totalt.

Skulder och eget kapital

Skulder, tkr	2003	2004
Leverantörsskulder	54 187	44 852
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	38 652	33 587
Diverse kortfristiga skulder	907	751
Summa skulder	93 746	79 190
Eget kapital	-49 385	-29 033
Summa skulder och eget kapital	44 361	50 157

Leverantörsskulder är 9,3 mkr lägre år 2004 jämfört med år 2003. Förklaringen här till är att balansposten år 2003 innehöll en större obetald faktura i avvaktan på reglering av övertagandet av Farsta Sjukhem. Inköpsvolymerna har ökat och därmed också skulderna till leverantörer. I jämförelse med 2003 syns dock detta inte i balansräkningen eftersom det nya ekonomisystemet Agresso, som togs i drift den 1 oktober, ger större möjligheter att bokföra direkt på rätt år.

Upplupna kostnader är 5,1 mnkr lägre. Den huvudsakliga förklaringen härtill är samma som ovan, nämligen att det nya ekonomisystemet ger möjlighet att bokföra direkt på rätt år.

Ombudgetering

I samband med T1 beviljades tilläggsanslag för stimulansmedel inom socialpsykiatrin med 0,3 mnkr och inom omsorgen om funktionshindrade med 1,4 mnkr. Alla medel har inte förbrukats under året och nämnden föreslår ombudgetering med 0,2 mnkr avseende stödboende på Frimärksvägen (socialpsykiatrin) och 0,8 mnkr avseende utbyggnad inom handikappomsorgen.

Resultatenheter

Resultatenheterna, samtliga inom skolan, hade med sig ett överskott från 2003 på sammanlagt 8,4 mnkr i resultatfond. Resultatenheterna redovisar ett sammanlagt underskott med 1,3 mnkr för årets verksamhet. Överskottet är ett netto av såväl översom underskott inom de nio resultatenheterna. Sex av de nio resultatenheterna hade underskott. Alla resultatenheter föreslås föra med sig ett positivt resultat till 2005 efter att 2003 års resultatfond ianspråktagits. Närmare kommentarer och fördelning per enhet återfinns under verksamhetsavsnittet Förskola, skola och fritid. Den föreslagna resultatöverföringen till 2005 är sammanlagt 7,1 mnkr.

Internkontroll

Internkontrollen har, i likhet med tidigare år, inte riktigt följt uppgjord plan. Under året har kontroll-/granskningsbehov uppstått inom områden som inte förutsetts i planen. Detta, tillsammans med sjukdom, har gjort att flera åtgärder inte fullföljts som planerats.

Tidigt under våren aktualiserades frågan om måltidshanteringen inom förskola och skola, i första hand utifrån akuta och kostsamma ombyggnadsbehov i flera skolkök. Frågan resulterade i en större utredning där förvaltningens verksamhetscontroller deltog med insamling och analys av diverse kostnader.

Inför sommaren presenterade staden ett projekt för framtagning av nya nyckeltal och Farstas stadsdelsdirektör fick ansvar för en av de arbetsgrupper som skulle processa fram förslagen. Verksamhetscontrollern ingick som sekreterare i arbetsgruppen, en mycket tidskrävande arbetsuppgift. Förslagen presenterades i oktober.

Utöver de granskningar som finns upptagna i planen (*se bilaga*), helt eller delvis genomförda, har det vid flera tillfällen funnits anledning att se över förvaltningens hantering av deponerad konst. Riktlinjer har utfärdats under året. Återkommande har bl.a. gemensamma kataloger i IT-nätverket och tankningen av förvaltningens bilar setts över. Resultaten har återförts till ansvariga chefer men inte föranlett rapporter till nämnden.

Ekonomiskt utfall per verksamhetsområde

Verksamhet Mnkr	Just budget 2004		Utfall 2004		Avvikelse	Utfall 2003
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Anslag för nämndens verksamhet						
Nämnd och administration	48,5	0,5	42,1	1,3	7,2	42,4
Fysisk verksamhet och miljö	24,0	4,0	24,2	3,0	-1,2	16,8
Individ och familj	107,0	6,7	112,0	9,3	-2,4	101,8
Pedagogiska verksamheter	487,5	33,9	499,8	44,7	-1,5	443,5
Fritidsverksamhet	31,6	2,4	32,4	3,3	0,1	27,9
Kultur o konsumentrådgivn.	3,3	0,0	1,8	0,0	1,5	1,6
Äldreomsorg	493,8	69,4	500,5	77,6	1,5	400,9
Handikappomsorg	108,9	21,5	113,9	25,6	-0,9	81,8
Summa anslag 1	1 304,6	138,4	1 326,7	164,8	4,3	1 116,7
Anslag för försörjningsstöd och arbetsmarknadsinsatser						
Försörjningsstöd inkl. handl.	106,6	2,8	116,7	3,6	-9,3	105,2
Arbetsmarknadsinsatser	10,7	5,1	11,8	6,0	-0,2	5,4
Summa anslag 2	117,3	7,9	128,5	9,6	-9,5	110,6
Totalt Farsta sdn	1 421,9	146,3	1 455,2	174,4	-5,2	1 227,3

Budgetutfallet totalt för Farsta stadsdelsnämnd innebär ett underskott på 5,2 mnkr före bokslutsdispositioner och övriga justeringar. Nämnden återredovisar stimulansmedel med 1,0 mnkr och söker stimulansmedel med 1,6 mnkr (redovisas projektvis i slks tabellbilaga). Justerat utfall före bokslutsdispositioner blir därmed -4,6 mnkr, varav +4,9 mnkr avser anslag 1 och -9,5 avser anslag 2. Efter bokslutsdispositioner blir totalresultatet -3,3 mnkr, varav +6,2 mnkr avser anslag 1.

Det positiva resultatet på anslag 1 är främst hänförligt till att budgeterade reserver inom gemensam administration inte behövt tas i anspråk. Reserverna avsågs täcka oförutsedda kostnader och underskott inom verksamheterna. I övrigt har vissa administrativa kostnader blivit lägre än beräknat, såsom kostnader för facklig tid, information och telefonväxel.

Några verksamheter redovisar underskott. Inom fysisk verksamhet blev kostnaderna för snöröjning högre än budgeterat p.g.a. det kraftiga snöfallet i november månad. Individ och familjeomsorg redovisar ett större underskott, hänförligt till enheterna för barn och ungdom samt socialpsykiatri.

Pedagogiska verksamheter redovisar ett litet underskott men efter bokslutsdispositioner är verksamhetens resultat i balans. Kultur och konsument redovisar ett i förhållande till omslutningen stort överskott som i sin helhet är hänförligt till konsumentverksamheten.

Äldreomsorgen redovisar ett litet överskott och omsorg om funktionshindrade ett litet underskott, som efter justering för återredovisning och ansökan om stimulansmedel i realiteten är ett mindre överskott.

Anslag 2 visar ett underskott på 9,5 mnkr, vilket legat på i stort sett på samma nivå i nämndens prognoser under året. Kostnaderna för försörjningsstöd har ökat jämfört med föregående år men ökningstakten har begränsats under andra halvåret.

Nämnd och gemensam administration

Verksamhet Mnkr	Just budget 2004		Utfall 2004		Avvikelse	Utfall 2003
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Nämnd	13,8		10,2		3,6	10,8
- varav nämnd/adm.	2,4		2,1		0,3	2,2
- förvaltningsledning	10,1		7,3		2,8	8,0
- information	1,2		0,7		0,5	0,7
Kansli o personal	29,6	0,5	27,1	0,7	2,7	27,3
- varav adm. lokaler	4,7		4,6		0,1	4,4
- personal m.m.	8,5		7,7	0,1	0,9	7,7
- IT	8,2		8,3		-0,1	9,4
- telefoni	2,5		1,2		1,3	1,2
- gem. utbildning	0,1		0,1		0,0	0,1
- företagshälsa mm	2,2		2,2		0,0	2,0
- facklig tid	3,4	0,5	3,0	0,6	0,5	2,5
Budget o redovisn.	5,1		4,8	0,6	0,9	4,3
Summa	48,5	0,5	42,1	1,3	7,2	42,4
<i>Avvikelse i %</i>					<i>+15,0</i>	

Utfall jämfört med budget

Kostnaderna för den gemensamma administrationen blev 7,2 mnkr lägre än budgeterat. Halva överskottet beror på att en för förvaltningen gemensam reserv för oförutsedda utgifter budgeteras under förvaltningsledningen. När reserven används bokförs kostnaderna på rätt verksamhet. Med hänsyn till det totala utfallet på anslag 1 kan man se det som att reserven inte behövt användas. Över- och underskott på verksamheterna uppväger varandra.

I övrigt har kostnaderna varit lägre beroende på några vakanser, lägre facklig representation och lägre kostnader för telefoni. Förvaltningen eftersträvar en liten och effektiv administration och nettokostnaderna har inte ökat mer än 3,3 % jämfört med föregående år.

Kostnads- och intäktsutveckling

Jämförelse prognoser – utfall

mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Netto	7,2	0,0	0,0

Som nämnts ovan påverkar den budgeterade reserven utfallet. I prognoserna har denna reserv inte tagits fram förrän fr.o.m. oktober månads prognos. Vidare har administrationen varit återhållsam att använda övriga uppkomna överskott eftersom tertiärapporterna visade sämre utfall på övriga verksamheter.

Stadsmiljö

Verksamhet Mnkr	Just budget 2004		Utfall 2004		Avvikelse	Utfall 2003
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Park- o gatuskötsel	20,3	0,5	22,1	1,0	-1,3	16,1
Stadsdelsförnyelse	3,1	3,1	1,3	1,3	0,0	0,3*
Miljö	0,4		0,4		0,0	0,4
Offentliga rummet	0,2	0,4	0,4	0,7	0,1	
Summa	24,0	4,0	24,2	3,0	-1,2	16,8
<i>Avvikelse i %</i>					<i>-6,0</i>	

* avsåg Ytterstadssatsning

Utfall jämfört med budget

Budgeten för stadsmiljöverksamhet överskrider med 1,2 mnkr. Överskridande är i sin helhet hänförligt till kostnader för snöröjning.

Driftentreprenören får betalt för varje snötillfälle som kräver plogning och under 2004 har det snöat vid fler tillfällen än beräknat. Redan i maj låg kostnaderna för vinterväghållning ca 0,5 mnkr över ramen. Med förväntad nederbörd under tiden oktober - december prognostiserade förvaltningen ett årsunderskott för vinterväghållningen med 1,0 mnkr. Genom besparingar på parkdrift och renhållning med motsvarande summa beräknade förvaltningen att den totala ramen för stadsmiljö ändå skulle hållas. Mängden snö som föll under snöovädren i november ledde till att kostnaderna steg långt över tidigare prognos.

Överskridandet har i viss mån kunnat uppvägas genom besparingar inom parkdrift och renhållning. Den extrema kostnadsökningen i november har dock inte varit möjlig att balansera.

Kostnads- och intäktsutveckling

Jämförelse prognoser – utfall

mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Netto	-1,2	0	0

Avvikelsen mellan prognosen i T2 och det slutliga utfallet är, som framgår ovan, helt att hänföra till de oväntade snömängderna i november.

Individ och familjeomsorg – anslag 1

Verksamhet Mnkr	Just budget 2004		Utfall 2004		Avvikelse Netto	Utfall 2003 Netto
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter		
Gemensamma kostnader, lokaler	2,3	0,0	3,0	1,0	0,3	2,9
Barn och ungdom	46,3	1,3	50,1	2,2	-2,9	47,4
Vuxensektion	20,5	1,8	19,9	1,9	0,7	17,7
Socialpsykiatri	37,9	3,6	39,0	4,2	-0,5	33,8
Summa	107,0	6,7	112,0	9,3	-2,4	101,8
<i>Avvikelse i % *</i>					-2,2	

* efter bokslutsdispositioner, ombudgetering 0,2 mnkr

Utfall jämfört med budget

Individ och familjeomsorg exkl. socialpsykiatri

Inom anslag 1 var budgeten för IoF (exkl. socialpsykiatri) netto 66 mnkr och det slutliga utfallet 67,8, ett överskridande med 1,8 mnkr.

Överskridandet finns inom området barn och ungdom, framför allt på kostnader för jour- och HVB-placeringar. Dels har behoven varit omfattande och dels har avslut av insatser försenats p.g.a. den höga personalomsättningen. Kostnaderna för familjevård överskrider då ersättningsnivåerna till familjehemmen har ökat samt att fler barn har placerats i familjehem.

Inom vuxenområdet har man ett resultat inom budgetram. Kostnaderna för hemlösa vid Hökarängsbadet uppgick till 83 tkr.

Socialpsykiatri

Socialpsykiatrin redovisar ökade intäkter men även ökade kostnader vilket sammantaget ger ett nettounderskott om 0,5 mnkr.

Jämfört med föregående år redovisar verksamheten en kostnadsökning om 0,9 mnkr. Ökningen är hänförlig till boendestöd/ hemtjänst där ökningen inte motsvaras av minskade kostnader inom dygnetruntomsorg eftersom vårdbehovet ökat. Placeringar görs i allt högre grad på HVB istället för på sjukhem och gruppboende, vilket medfört att de sammantagna kostnaderna för boende har hållits nere.

Arbetet med att sänka kostnaderna fortsätter under 2005. Under 2004 har förvaltningen träffat nytt avtal om sysselsättnings-/arbetsträningsplatser på Återbruket i Vantör. Avtalet innebär att vi får 12 platser mot tidigare 10 till samma kostnad. Vi arbetar i övrigt för adekvata och prisvärda placeringar samt hemtagningar.

Utföraravdelningen

Utförarsidan visar en budget i balans. De genomförda förändringarna och neddragningarna inom boendestödet har haft planerad effekt.

Kostnads- och intäktsutveckling

Jämförelse prognoser – utfall

<i>Netto, mnkr</i>	Bokslut	T 2	T 1
Individ o familj	-2,8	-2,6	-1,5
Socialpsykiatri	-0,5	-1,1	-1,5
Summa*	-2,8	-3,0	-1,9

* före bokslutsdisposition

Individ och familj

Skillnaden i prognoser och bokslut beror i huvudsak på att hemtagningar av jourhemsplacerade inte kunde genomföras som planerats samt att personalkostnaderna ökat genom en särskild lönesatsning.

Kostnadsökningen jämfört med 2003 avser framför allt personalkostnader som ökat med 1 mnkr för egen personal inom barn och ungdomsområdet och med 1,6 mnkr för arvode och omkostnadsersättningar till familjehem.

Socialpsykiatri

Differensen mellan prognoser och bokslut beror på försiktiga prognoser avseende utvecklingen av placeringar inom särskilda boendeformer och HVB. Kostnaderna har dock inte ökat i befarad omfattning p.g.a. kortare vårdtider och en ökad medvetenhet i val av boenden. Prognoserna har successivt reviderats. Därtill kommer ökade intäkter hos utförarna för försäljning av verksamhet.

Kommentarer till redovisade nyckeltal

Individ och familj

Inom barn och ungdomsområdet har gjorts 18 placeringar i HVB-hem vilket är en minskning från föregående år då antalet var 26. Den totala placeringstiden har minskat från 4 593 dygn år 2003, till 3 510 dygn år 2004. Även inom övriga placeringsformer har antalet vård dygn minskat i förhållande 2003. Nettokostnaden per vård dygn har ökat inom HVB-området.

Inom vuxenområdet har antalet boendedygn på inackorderingshem och härbärgen ökat i förhållande till 2003, i övrigt är skillnaderna marginella.

Socialpsykiatri

Under 2004 fanns 248 personer med beviljade socialpsykiatriska insatser, vilket är en ökning från 2003 med 28. Insatserna för nio av dessa är en direkt effekt av Rörliga teamets uppsökande arbete.

Antalet personer som någon gång under året erhållit insatsen boendestöd uppgår till 108, en ökning med 20. I december fanns 74 personer med boendestöd jämfört med 71 år 2003. 25 personer har under året haft stödinsatser från extern utförare. Boendestödskostnaden per person har för andra året i rad sjunkit, en effekt bl.a. av en successivt allt effektivare organisation. Köp av boendestöd i privat regi bidrar också till lägre kostnader, då timersättningen där har varit lägre än den kommunala.

Antalet personer i heldygnsvård har under 2004 ökat med 16 till 111, varav fem tidigare varit aktuella på Vuxensektionen. Vårddygnet uppgår till 25 767, en ökning med 2 286 jämfört med 2003. Vårdtidernas längd har dock i genomsnitt minskat med 13 dygn per person, vilket också medfört att de sammantagna kostnaderna för heldygnsomsorg har sjunkit.

Kostnaderna för arbetsträning och sysselsättning är desamma som föregående år.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser – anslag 2

Verksamhet Mnkr	Just budget 2004		Utfall 2004		Avvikelse	Utfall 2003
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Försörjningsstöd	90,6	2,8	101,3	3,6	-9,9	90,4
Handläggning	16,0	0,0	15,4	0,0	0,6	14,8
Arbetsmarknadsins.	10,7	5,1	11,8	6,0	-0,2	5,4
Summa anslag 3	117,3	7,9	128,5	9,6	-9,5	110,6
<i>Avvikelse i %</i>					-8,7	

Utfall jämfört med budget

Inom anslag 2 var budgeten för 2004 netto 109,4 mnkr och det slutliga utfallet 118,9 mnkr, ett överskridande med 9,5 mnkr.

Verksamheten gick 2004 in med ett underskott om 8,4 mnkr och kostnaderna fortsatte att öka under det första halvåret, p.g.a. ökad arbetslöshet och höjd riksnorm. De höga kostnaderna under sommaren lyckades man vända och i slutet på året har antalet hushåll minskat.

Efter en genomgripande verksamhetsanalys har striktare anvisningar tillämpats vilket resulterat i att fler inte har återkommit med ansökan om försörjningsstöd och att fler kunnat erbjudas aktivt arbetssökande genom den nya enheten Arbetsforum. Insatserna har resulterat i att antalet hushåll minskat trots en försämrad arbetsmarknad. Andelen arbetslösa plus personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder ökade i Farsta med 30,3% under perioden oktober 2003 till oktober 2004 vilket är den största ökningen i staden.

Antalet hushåll med sociala/medicinska försörjningshinder har minskat genom ett aktivt samarbete med en förtroendeläkare.

Kostnads- och intäktsutveckling

Jämförelse prognoser – utfall

mnkr	Bokslut	T 2	T 1
netto	-9,5	-10,2	-8,4

Det har inte varit några större avvikelser mellan prognos och bokslut.

Kommentarer till redovisade nyckeltal återfinns i särskild bilaga.

Förskola, skola och fritidsverksamheter

Verksamhet Mnkr	Just budget 2004		Utfall 2004		Avvikelse Netto	Utfall 2003 Netto
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter		
Skola	247,0	17,5	266,2	24,1	-12,6	244,5
Skolbarnsomsorg	40,7	7,1	31,8	8,2	10,0	22,5
Förskoleverksamhet	124,8	9,3	121,5	10,8	4,8	106,5
Språkstödj. verks. ¹⁾	20,2		13,7		6,5	13,0
Adm. rektorslön mm	13,9		18,3		-4,4	13,9
Barn i behov av särskilt stöd	40,9		48,3	1,6	-5,8	43,1
Summa ped. verks.	487,5	33,9	499,8	44,7	-1,5	443,5
Fritidsverksamhet	31,6	2,4	32,4	3,3	0,1	27,9
Summa	519,1	36,3	532,2	48,0	-1,4	471,4
Resultatfond 2003					8,4	
Överföring till 2005					-7,1	
Sa efter resultatdisposition					-0,1	
Avvikelse i % ²⁾					0,0	

¹⁾ avser medel för modersmål och svenska 2 inom skola samt språkstödjande verksamhet inom förskola

²⁾ efter bokslutsdisposition – avsättning i resultatfond, 7,1 mnkr

Utfall jämfört med budget

Programmet redovisar som helhet ett underskott om 1,4 mnkr netto före bokslutsdispositioner. Förskola, skola och skolbarnsomsorg har ett underskott om 1,5 mnkr och fritiden ett överskott om 0,1 mnkr netto. Efter ianspråktagande av föregående års resultatfond, 8,4 mnkr, föreslås att 7,1 mnkr överförs i resultatfond till 2005.

Överskottet härrör sig från utebliven budgeterad hyreshöjning samt ökade intäkter av försäljning av platser, tjänster och mat till andra förvaltningar och kommuner.

Underskottet på anslaget för barn i behov av särskilt stöd avser kostnader inom grundskolan som inte fördelats ut. Skolorna har alltså motsvarande överskott.

Underskott respektive överskott inom grundskola och skolbarnsomsorg beror på att kostnader för hyra och drift bokförs inom skolan eftersom lokalerna är gemensamma. Viss del av grundskolans underskott beror även på kostnader för språkstöd.

Magelungsskolan, som inte varit resultatenhet, visar ett underskott om 1,6 mnkr. Underskottet beror framför allt på att antalet elever har minskat medan det inte varit möjligt att sänka personalkostnaden i samma takt. Vidare har, i en överenskommelse med de fackliga organisationerna, fyra personer inom barnomsorg och vaktmästeri identifierats som övertaliga. Under året har någon alternativ placering för dessa ej gått att finna, varför lönekostnaderna fortsatt att belasta enheten.

Fritidens överskott beror på ökade intäkter av bl.a. uthyrning och försäljning.

Kostnads- och intäktsutveckling

Jämförelse prognoser – utfall

<i>mnkr</i>	Bokslut	T 2	T 1
netto	-1,4	-8,3	-8,6

* före bokslutsdisposition, 7,1 mnkr till resultatfond

Skillnaden prognoser – utfall beror i huvudsak på att resultatenheterna varit återhållsamma och att hyreskostnaderna blivit lägre än budgeterat. I och med den pågående utbyggnaden av förskolelokaler och ombyggnationer i skolor har den slutliga hyreskostnaden varit mycket osäker.

Kommentarer till redovisade nyckeltal

Antalet elever i grundskolan år 1-9 har under året minskat med ca 115 till dagens 3554 elever medan antal barn inom förskoleklass ökat med 9 till dagens 310.

Nettokostnaden per elev och år har inom grundskolan år 1-9 ökat med 7% jämfört med år 2003. Inom förskoleklasserna har motsvarande kostnad minskat med ca 5 %.

Lokalkostnaderna per elev har inom grundskola ökat med 4 %.

Den formella kompetensen bland lärarna är hög; drygt 93 % inom år 1-9 och 100 % i förskoleklass. Den främsta orsaken till de höga siffrorna är att förutsättningarna för rekrytering av lärare på grundskolan radikalt har förbättrats.

Antal barn inom den kommunala förskolan har ökat med ca 40 under året, från 1 267 till 1 307. Inom allmän förskola och familjedaghem har en viss minskning skett. Trots detta föreligger ett behov av fler förskolelokaler i stadsdelen. Orsaken är dels att åldersstrukturen ändrats så att en större andel av barnen tillhör den yngre gruppen 1-3 år, där grupperna per avdelning är mindre, dels att en ambition varit att generellt minska barngruppernas storlek.

Nettokostnaden per barn inom den kommunala förskolan var under året 94 565 kr, vilket är en ökning med nästan 2%. Även här är orsakerna mindre barngrupper och en större andel yngre barn per avdelning, vilket i sig medför större kostnader. Därtill kommer löneökningar. För ett barn i deltidsförskola har kostnaden minskat med ca 10 % och i familjedaghem med ca 13 %.

Resultatenheter

Resultatenheterna ska enligt regler för ekonomisk förvaltning till 2005 föra med sig 100 % av det uppkomna över- resp. underskott som uppstått till följd av enhetens eget handlande.

(mnkr)	Budget- omslutning	Fond 2003	Resultat 2004	Fond 2004	Resultatöver- föring i % av omslutning
Gubbängsskolan	58 448	1 166	-612	554	0,9
Tallkrogens skola	45 947	1 027	-458	569	1,2
Hökarängs-/Skönsta- holmsskolan	83 915	0	538	538	0,6
Sköndalsskolan	32 825	1 505	-322	1 183	3,6
Sandåkraskolan	20 605	775	-122	653	3,2
Kvickenstorpsskolan	31 111	1 023	-426	597	1,9
Västbodaskolan	28 629	1 226	-656	570	2,0
Hästhagsskolan	35 690	878	488	1 366	3,8
Fagersjöskolan	22 383	779	296	1 075	4,8
Summa		8 379	-1 274	7 105	

Magelungsskolan har inte varit resultatenhet under 2004.

Resultatet per enhet:

- Gubbängsskolan redovisar ett underskott om 612 tkr år 2004. Resultatenheten har ett överskott på 1 166 tkr från år 2003 och medför därför ett överskott om 554 tkr till 2005.
- Tallkrogens skola redovisar ett underskott om 458 tkr år 2004. Resultatenheten har med sig ett överskott om 1 027 tkr från 2003 och medför således ett överskott om 569 tkr till 2005.
- Hökarängen/Skönstaholmsskolan var inte resultatenhet under år 2003. Enheten medför ett överskott om 538 tkr till 2005.
- Sköndalsskolan redovisar ett underskott om 322 tkr år 2004. Resultatenheten har med sig ett överskott om 1 505 tkr från år 2003 och medför därför ett överskott om 1 183 tkr till 2005.
- Sandåkraskolan redovisar ett underskott om 122 tkr år 2004. Resultatenheten har med sig ett överskott om 775 tkr från år 2003 och medför därför ett överskott om 653 tkr till 2005.
- Kvickenstorpsskolan redovisar ett underskott om 426 tkr år 2004. Resultatenheten har med sig ett överskott om 1 023 tkr från år 2003 och medför således ett överskott om 597 tkr till 2005.
- Västbodaskolan redovisar ett underskott om 656 tkr år 2004. Resultatenheten har med sig ett överskott om 1 226 tkr från år 2003 och medför således ett överskott om 570 tkr till 2005.
- Hästhagsskolan redovisar ett överskott om 488 tkr år 2004. Resultatenheten har med sig ett överskott om 878 tkr från 2003 och medför därför ett överskott om 1 366 tkr till 2005.
- Fagersjöskolan redovisar ett överskott om 296 tkr år 2004. Resultatenheten har med sig ett överskott om 779 tkr från 2003 och medför således ett överskott om 1 075 tkr till 2005.

Äldreomsorg

Verksamhet Mnkr	Just budget 2004		Utfall 2004		Avvikelse	Utfall 2003
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Hemtjänst och servicehus	96,0	6,3	109,3	11,5	-8,1	91,8
Särsk. boenden	365,5	61,7	360,5	62,2	5,5	266,0
Handläggning, rehabilitering, övrigt	32,3	1,4	30,7	3,9	4,1	43,1
Summa	493,8	69,4	500,5	77,6	1,5	400,9
<i>Avvikelse i %</i>					+0,4	

Utfall jämfört med budget

Nettobudgeten år 2004 var för äldreomsorgen 424,4 mnkr. Nettokostnaden uppgår till 422,8 mnkr, vilket innebär att programmet redovisar ett överskott om 1,5 mnkr. Nettoavvikelsen mot budget är för beställaravdelningen ett underskott om 2,8 mnkr och för utföraravdelningen ett överskott om 4,4 mnkr.

Beställningar av privat och kommunal hemtjänst samt plats i servicehus visar ett nettounderskott beroende på ett ökat insatsbehov och ett ökat kvarboende i hemmet. Kostnaderna för särskilda boendeformer har dock inte minskat fullt ut i samma omfattning. Antal boende på permanenta platser har under året varit relativt konstant men korttidsplaceringarna har ökat i antal liksom kostnaderna för utskrivningsklara.

Behovet av korttidsplatser var under vår och sommar mycket stort med långa kötider, vilket även påverkade möjligheterna till annan placering/korttid för de utskrivningsklara vars behov inte kunde tillgodoses i hemmet.

Efter att gatu- och fastighetsnämnden den 1 juli 2004 lämnade över Farsta sjukhem till FB Servicehus har nämnden fått göra momsavdrag på hyran. Detta har minskat nämndens kostnader med oväntade 1,2 mnkr.

Kostnads- och intäktsutveckling

Jämförelse prognoser – utfall

Mnkr	Bokslut	T2	T1
Netto	1,6	-2,0	-2,7

Nettodifferensen mellan tertialrapport 1 och 2 beror i huvudsak på ett minskat antal placeringar på sjukhem under senvåren. Höstprognosen var dock försiktig eftersom köerna till både gruppboende och korttidsplatser var stora och därmed även kostnaderna för utskrivningsklara.

Prognosarbetet försvårades även av stor osäkerhet kring de faktiska lokalkostnaderna för Postiljonens äldreboende efter ombyggnationen. Kostnaderna delgavs inte förvaltningen av FB Servicehus förrän under december månad. Nämnden ansökte i maj 2003 hos kommunstyrelsen om bidrag med 35 mnkr för att sänka lokalkostnaden. Vid behandlingen av tertialrapport 1/2004 tillstyrktes 15,6 mnkr som senare tillställdes FB Servicehus.

Kostnaderna har från år 2003 ökat med 22 mnkr, vilket i stort beror på ökade kostnader vid övertagandet av Farsta sjukhem och ökade lokalkostnader p.g.a. ombyggnationen av Postiljonens äldreboende samt fördelade medel från kompetensfonden.

Kommentarer till redovisade nyckeltal

Av äldreomsorgens nettokostnad har nära 98% använts för direkta vård- och omsorgsinsatser för de äldre i Farsta, varav drygt 27% har avsett olika insatser för personer i ordinärt boende.

Den andel av Farstas äldre befolkning som haft någon form av insats genom äldreomsorgen har ökat från föregående år. Skälet är att befolkningsgruppen minskat med 215 personer medan antalet biståndstagare varit tämligen konstant.

Inom ordinärt boende och servicehus har antalet personer med insats ökat något men kostnaden per person har minskat, d.v.s. fler har beviljade insatser men till en lägre kostnad. Bedömningarna har skett strikt i enlighet med för staden gällande riktlinjer och utförarna har effektiviserat sitt arbetssätt/organisation.

Kostnaderna för särskilda boendeformer har ökat, såväl p.g.a. prisökningar som ökat vårdbehov, framförallt avseende gruppboende där det också under större delen av året förekommit köer.

På sjukhemssidan har antalet vård dygn minskat men kostnaden per vård dygn ökat. Kostnadsökningen beror på ökat antal korttidsplaceringar som har ett högre pris än permanenta platser.

Kostnaden för köp av privata utförare har minskat avseende ålderdomshem och gruppboende som en effekt av ökad tillgång i egen regi och i övrigt noga valda placeringsalternativ. Efter övertagandet av Farsta sjukhem i egen regi har antalet vård dygn i privat regi minskat. Kostnaden per vård dygn visar en god bild av den faktiska genomsnittliga dygnskostnaden vid köp av plats hos privat utförare.

Antalet personer som någon gång under året fått insatsen dagverksamhet är lägre än tidigare år och därmed redovisas en ökad kostnad per person. Omsättningen av personer med beviljad dagvård har minskat, d.v.s. de som beviljats insatsen finns kvar i verksamheten allt längre tid. Förvaltningen kommer att analysera utvecklingen.

Utförarenheternas utfall

Äldreomsorgens utföraravdelning visar sammantaget på ett överskott på 4,4 mnkr för 2004. De lagda prognoserna har varit väl överensstämmande under året. Då det i T1 visades ett större underskott på beställarsidan har enheterna under året medvetet inte utnyttjat tilldelade medel.

Farsta sjukhem visar ett överskott på 2,2 mnkr. En utökning med en tjänst per avdelning (sex avdelningar) var planerad men har i besparingssyfte inte genomförts. Posttjänsten som helhet visar ett överskott på 0,3 mnkr, trots att man under året startat två nya demensenheter.

Hemtjänsten fortsätter att ha en budget i balans och visar ett överskott på 1,0 mnkr. Stor vikt har lagts vid att ta vara på personalens kompetens och de har framförallt arbetat med omvårdnadsinsatser. Inköp, tvätt, leverans av matlådor och städning har varit utlagda på entreprenörer. Natttjänsterna har köpts av Stiftelsen Stora Sköndal vilket inneburit en hög kvalitet även nattetid. Ytterligare två enheter har infört det IT-baserade kommunikations- och dokumentationssystemet Permittio Care vilket också bedöms ha ökat effektiviteten.

Dagverksamheterna för dementa har ett överskott på 650 tkr vilket beror på att ersättningen från beställaren inkluderade mat vilket inte var klargjort i början på året. Enheterna fick alltså en större budgettilldelning än det fanns behov av. Lokalkostnaderna har också minskat beroende på att Blomstergården flyttat från fristående lokaler på Lingvägen till lokaler i Farsta sjukhem.

Omsorg om funktionshindrade

Verksamhet Mnkr	Just budget 2004		Utfall 2004		Avvikelse	Utfall 2003
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Insatser för funktionshindrade	104,6	21,5	109,2	25,5	-0,6	77,9
Handläggning, övr.	4,3	0,0	4,7	0,1	-0,3	3,9
Summa	108,9	21,5	113,9	25,6	-0,9	81,8
Avvikelse i % *					+1,6	

* inkl. tillstyrkt stimulansbidrag, 1,5 mnkr, och efter bokslutsdispositioner, ombudgetering 0,8 mnkr

Utfall jämfört med budget

I budgeten ingår 2,4 mnkr för ökade prestationer. Omsorgen om funktionshindrade visar, inklusive kostnaden för särproduktion, ett sammantaget underskott om 0,9 mnkr. Efter hänsyn tagen till nedanstående tillstyrkta stimulansbidrag redovisas ett överskott om 0,6 mnkr.

Beställaravdelningen redovisar, inräknat tillstyrkt stimulansbidrag, ett överskott om 1,9 mnkr och utföraravdelningen ett underskott om 1,3 mnkr. Jämfört med föregående år har nettokostnaden ökat med 6,5 mkr. Kostnaderna för placeringar hos enskilda utförare utan LSS-tillstånd har uppgått till 0,7 mnkr.

För gruppboenden Wienerbrödet i Sköndal har av kommunstyrelsens ekonomiskutskott, dnr 326-1768/2004, tillstyrkts medel för särproduktionskostnader upp till 1,8 mnkr. I december 2004 blev särproduktionskostnaden om 1 554 663,75 kr känd för förvaltningen. Förvaltningen begär i samband med bokslut 2004 att tillstyrkta medel utfaller.

Kostnaderna för sjukhem och hemtjänst/boendestöd har ökat, vilket till stor del beror på en icke förväntad ökning av antalet personer med funktionshinder orsakade av alkoholmissbruk. Ökningen har uppvägs av minskade kostnader för köpta boendeplatser och en retroaktivt utbetald LASS-ersättning från försäkringskassan.

För 2004 tillstyrktes stimulansmedel för beställarstöd om 1,4 mnkr. Ombudgetering av medel för beställarstöd för utbyggnad begärs om 0,8 mnkr p.g.a. att samtliga nybyggnadsobjekt inom stadsdelens omsorgsverksamhet, kraftigt har försenats. Under senhösten/vintern 2004 har dock planeringen för ett antal objekt återupptagits av bostadsbolagen, och arbetet beräknas fortskrida under 2005. Ombudgeteringen ingår inte i utfallet.

Kostnads- och intäktsutveckling

Jämförelse prognoser – utfall

mnkr	Bokslut	T 2	T 1
Netto*	-0,9/0,6	-1,8	-0,5

* utfallet redovisas exkl. resp. inkl. tillstyrkt stimulansbidrag och före bokslutsdispositioner

Differenserna beror på förväntade ökade kostnader för hemtjänst/boendestöd, ledsagning och sjukhem. Den befarade kostnadsökningen infriades dock inte fullt ut i kombination med att försäljningsintäkterna på de dagliga verksamheterna ökade mer än förväntat.

Kommentarer till redovisade nyckeltal

Kostnaden för bostad med särskild service för barn har sammantaget minskat, medan den ökat betydligt i enskild regi. Antalet barn är oförändrat sedan 2003. Det rör sig dock i många fall inte om samma barn, varför kostnaden per barn ökat i vissa fall och minskat i andra. Kostnaden för korttidsvistelse ligger i stort sett på samma nivå som år 2003 och antalet barn har ökat.

En kostnadsökning vad gäller korttidsvistelse för vuxna finns framförallt i enskild regi. Detta beror på att det fåtal (2) personer som har insatsen är mycket vårdkrävande med stor personaltäthet och egen vakande nattpersonal.

Antalet personer med insatsen daglig verksamhet ökar återigen och många har valt verksamhet i enskild regi. Priset för daglig verksamhet i enskild regi överstiger såväl tilldelad schablon som priset för kommunalt drivna verksamheter. De dagliga verksamheter som drivs i Farstas egen regi får ersättning motsvarande schablonen medan övriga tar ut ett pris som kan ligga avsevärt över. Med platser utanför stadsdelen följer också ökade kostnader för resor.

Under 2004 var kostnaden per utförd LASS-timme 216 kr i Farsta, vilket innebär en liten minskning mot 2003. Ersättningen från Försäkringskassan var 204 kr/timme.

Utförarenheternas resultat

Utförarsidan har ett underskott på totalt 1,3 mnkr. Underskottet har förutsetts i de prognoser som är lagda under året.

Underskottet finns inom handikappstödet och enbart avseende LASS. Ersättningen täcker inte faktisk kostnad och enheten har haft stora problem i många år att få en budget i balans. Organisationen har setts över under året och ett datasystem, ”Tidsvar”, har köpts in för redovisning av LASS-timmar mot försäkringskassa och löneavdelning.

Stadsdelen har en dagverksamhet för yngre dementa som initialt har haft få gäster. Aktiva åtgärder har vidtagits för att marknadsföra enheten och det är i dagsläget god beläggning.

Övriga enheter har en budget i balans.

Bidrag till utomstående organisationer inom äldre och handikappområdet

Stadsdelsnämnden har fastställt riktlinjer för bidrag till utomstående organisationer som bedriver uppsökande och social verksamhet för äldre och funktionshindrade i stadsdelen. Av de avsatta medlen om 180 tkr har, enligt nämndens beslut, bidrag beviljats med 175 tkr till sammanlagt 16 organisationer.

Kultur och konsumentrådgivning

Verksamhet Mnkr	Just budget 2004		Utfall 2004		Avvikelse	Utfall 2003
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto	Netto
Kultur	1,5		1,4		0,1	1,0
Konsumentrådg.	1,8		0,4		1,4	0,6
Summa	3,3	0,0	1,8	0,0	1,5	1,6
Avvikelse i %					+45,7	

Utfall jämfört med budget

Konsumentvägledningen redovisar ett stort överskott under verksamhetsåret, i första hand p.g.a. sjukdom. Tjänsten var obesatt under drygt fyra månader och därefter har den upprätthållits av en person på halvtid. I och med vakansen har inte heller plane-rad utveckling/utökning kunnat göras.

Övrigt

Uppdrag från kommunfullmäktige

- **I samband med beslut om Småföretagsdelegationens rapport, Tillväxt Stockholm, med förslag till åtgärder, 2004-11-08:**

Stadens nämnder ges i uppdrag att genomföra de föreslagna åtgärderna inom respektive område.

I arbetet med stadsdelsförnyelsen bjuder vi in boende och företagare, för att genom olika utvecklingsprojekt öka attraktiviteten i Farstas stadsdelar.

Vi samarbetar med företagen i Farsta även genom Farstas näringslivslots som tillsammans med Näringslivskontoret stöttar företagen att bilda företagarföreningar där sådana inte finns. I kontakterna med företagen kan frågor om trafik och gator, miljö och nybyggnation m.m. kommuniceras.

I miljödiplomeringsarbetet finns ytterligare en kanal som tillsammans med andra insatser mot företagen kan bidra till att dessa får en positiv syn på stadens arbete med utvecklingsfrågor.

- **I samband med beslut om ett Centralt samrådsorgan mellan staden och kolonirörelsen i Stockholm, 2004-03-01:**

Stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att bilda samrådsorgan mellan staden och kolonirörelsen i Stockholm (FSSK), i enlighet med gatu- och fastighetsnämndens förslag.

Farsta deltar i den samrådsgrupp där stadsdelsnämnden Maria-Gamla stan är sammankallande.

- **I samband med beslut i anledning av motion om "Stoppa klottret", 2004-03-29:**

Stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att arbeta med den sociala dimensionen enligt klotterkommissionens utredning.

Nämnden bedriver inom ordinarie verksamhet uppsökande/förebyggande arbete som bl.a. ska förhindra klotter. Strategierna för detta arbete läggs till stor del upp inom Farstas lokala BRÅ och BRÅ Ungdom. Ett antal projekt med inriktning mot barn och ungdomar med riskbeteende har påbörjats, delvis inom stadsdelsförnyelsens ram.

- **I samband med temadebatt om skolfrågor, 2004-09-20:**

Stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden ges i uppdrag att ge kompetensutveckling och genomföra samverkansinsatser samt utveckla metoder för bedömaröverensstämmelse.

Nämnden har som ett av sina generella åtaganden för 2005 ”Vi åtar oss att under året arbeta för en förbättrad bedömaröverensstämmelse mellan grundskolorna i stadsdelen”.

Stadsdelens samtliga grundskolor har anslutit sig till ett av Kompetensfonden finansierat projekt med namnet ”Likvärdig bedömning och betygssättning”. Projektets syfte är att öka möjligheten till likvärdig bedömning och betygssättning i stadens skolor och mellan skolor samt förbättra kommunikationen med föräldrar och elever och öka elevens möjligheter att ta ansvar för sitt eget lärande. Projektet kommer att pågå under 2005-2006 med start den 9 februari, då en konferens kring *Styrdokumentanalys – att förstå uppdraget kommer att hållas.*

Stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden ges i uppdrag att ge kompetensutveckling kring styrdokument samt mål- och resultatstyrning.

Utöver ovan nämnda satsning, kommer kompetensutveckling inom detta område att ske bl.a. inom det stora projektet *Farstaskolan*.

Stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden ges i uppdrag att utveckla metoder och fora för inflytande för barn och elever.

Basen för elevers inflytande är elevråden utifrån vilka också nätverk för olika frågor bildas. Under 2005 planerar nämnden att i projektet *Ungas röst i Farsta* ge ny plats för en dialog mellan ungdomar, tjänstemän och politiker. Projektet kommer bl.a. att bygga en s.k. community på nätet. Projektet görs i samverkan mellan grundskolans år 7-9, fritidsgårdar, Farsta gymnasium, kulturskolan och lokala föreningar.

Stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden ges i uppdrag att utveckla metoder för överlämning mellan olika skolformer.

Rutiner ska utarbetas under 2005, frågan finns med som ett generellt åtagande.